

PRESBITER

A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

XXIII. évfolyam 5. szám

BUDAPEST

2014. szeptember-október

Tartalmunkból

- „Ne bánts a magyart!” (5. old.)
- Két Szövetség találkozott (9. old.)
- Reformáció ma (12. old.)
- Isten veletek! (20-21. old.)
- ÖKO-reformációt! (22. old.)

Még egy reformációt

Még egy nagy reformot adj nekünk, Istenem, hogy hitünk dolgában végleges rend legyen! Sok-sok mulasztásunk ne égessen tovább, ezerféle bűnnek ne húzzuk a jármát.

Lelki megújhodást adj nekünk, Istenem! Erőt, hogy járassunk e nehéz terepen! Elnyel embereket a bűn ingoványa... Neved, dicsőséged letaposva sárba...

Szívek újulását munkáld köztünk, Uram! Szívtelenségünknek sok áldozata van. Pusztulnak értékek, hullnak az emberek, rohanunk a vészbe, nem törődünk Veled.

Újuljon hitünk is, nyíljon meg az ajkunk! Taníts imádkozni, könyörülj meg rajtunk!... Csak még egy reformot adj nekünk, Istenem, hogy hitünk dolgában végleges rend legyen.

Boros Gergely

A reformáció üzenete: minden lehet istentisztelet

A reformáció sok változást hozott nemcsak az egyházban, de az egész társadalomban is. Ehhez fontos az akkori bibliaértelmezés egyik esetét megértenünk. A kérdés az volt, hogy *kiknek szól a Hegyi Beszéd?* Ennek a látszólagos részletkérdésnek az értelmezése meghatározó volt az egyház életére nézve.

A reformáció előtt ugyanis az volt a fel fogás, hogy a Tízparancsolat minden keresztény emberre érvényes, de ezen túl a Hegyi Beszédben megfogalmazott magasabb etikai elvárások: megbocsátás, ellenség szeretete, lemondás a vagyonról és a családról csak a papokra, szerzetesekre érvényes. Akiket együtt klérusnak, illetve klerikusoknak neveztek, megkülönböztetve őket a néptől, a laikusoktól. Ez a felosztás megfelelt a rendi társadalomnak. Ott is volt a köznép, és kiemelt csoportként a nemesség, melynek kiváltsága volt a fegyverviselés. Övék volt a földbirtok, szabadon utazhattak, költözködhetek. Az egyházon belül a klerikusok kiváltsága volt, hogy külön helyen üljenek a templomban, díszesebb ruhájuk volt, érthették a latinul folyó istentiszteletet. A laikusok nem tudtak latinul, ilyen módon a rendi megosztottság megfelelője lett az egyházban is a

klérus és a laikusok rendjére való felosztás. A laikusok vallásossága igen felületes volt, ott voltak a templomban, de nem értették, mert a Bibliát is csak latinul olvasták fel, az egyéni bibliaolvasás a klérus kiváltsága volt. A laikusok így csak külső szemlélők voltak. Érdekes, hogy a magyar nyelv ezt hogyan őrizte meg több évszázadon keresztül: „Hókuszpókusz” – mondjuk ma is arra, ha valami titokzatos, érthetetlen és furcsa. Ez a szó nem egyéb,

mint a latin „hoc est corpus meus” (ejtsd: hok eszt korpusz meusz) szavak félreértése. Pontosabban, a magyar hangrendhez igazított formája. Eredetileg latinul ennyit jelent: „ez az én testem”!

Igen, az úrvacsorai szereztetési Ige része. A laikus köznép azt látta, hogy a félhomályban, háttal állva a pap felemeli az ostyát, furcsa kézmozdulatokat tesz, és ezt mondja, majd ettől az ostya átváltozik. Így őrzi a nyelvünk ma is ezt a félreértést. De voltak, akik ezen változtatni akartak. A pápa eleinte üldözte őket, de később megengedte, hogy szerzetesi közösségeket hozzanak létre, azzal a feltétellel, hogy a pápa vezetői tisztét elismerik. A szerzetesi mozgalmak mindig egyházkritikaként indultak. Amikor az egyház nem törődött a

betegekkel, szegényekkel, olyan rendet alapítottak, amely éppen ezzel foglalkozott. Amikor elhanyagolták a lelkigondozást és az igehirdetést, jött a Ferences Rend, amely nálunk is éppen az anyanyelvi igehirdetéssel és a hívek pásztorolásával törődött. Közben a szerzetesek is a klérust gyarapították és így azt a megosztottságot erősítették, aminek a hátrányai ellen előbb felléptek. A szerzetesség baja volt még az is, hogy csak néhány kolostor volt önfenntartó. A kolostorok többsége úgy élt, hogy uralkodói adományként óriási földbirtokot kapott. Előfordult, hogy egy húszfős közösséget öt falu lakossága szolgált ki. Hozták a tüzelőt, az élelmiszert, dolgoztak az építkezéseken. Az akkori felfogás szerint ez természetes munkamegosztás volt. Mi végezzük a kétkezi munkát, ők pedig imádkoznak helyettünk is! Nagy terhet jelentett pl. a bőjthöz szükséges hal biztosítása. Annak idején az első keresztyén közösségek olyan területeken jöttek létre – a Közel-Keleten és Kis-Ázsiában –, ahol a nagy meleg miatt a napi főétkezés az esti bőséges vacsora volt, amihez per sze ittak is. Ezért ragaszkodtak az első keresztyének előbb csak a szombat esti, majd a pénteki, később az ünnepek előtti többnapos bőjthöz, hogy ne másnaposan és megterhelt gyomorral jöjjenek a templomba. Eredetileg tehát a böjt az istentisztelet komolyan vételét szolgálta, de idővel óriási teherré vált. Luther Márton is Ágostonrendi szerzetes volt, de a tételei kítűzése után hamar kilépett a rendből. Ő maga is

A reformáció üzenete: minden lehet istentisztelet

családot alapított. Később azt mondta, hogy az Isten által rendelt emberi közösség a család és nem a szerzetesi közösség. Luther írásaiban szakított azzal az írásértelmezéssel, hogy más vonatkozik a klérusra és más a köznépre. Ezzel lényegében megszüntette az egyházon belüli két rendet. Ezért a reformációt elfogadó fejedelmek nem támogatták tovább a kolostorokat. Így azok fokozatosan megszűntek. Luther írásaiban, igehirdetéseiben azt tanította, hogy az egyházban mindenki egyenlő, a Szentírás mindenkinek egyformán szól. Elvetette a klérust kiemelő korábbi igeértelmezést, azt mondta, hogy mindenki egyformán bűnös és rászorul Isten kegyelmére. A latin mise helyett bevezette az anyanyelvi istentiszteletet és igehirdetést, ő maga is lefordította németre a Bibliát. Példáját más országokban is követték, így a klérusnak a latin nyelvismeretből jövő előnye eleve megszűnt. Megszüntette az egyszemélyi vezetést, ehelyett testületek kezébe adta az egyház igazgatását. Mindezekkel példát adott a világi társadalomnak is. Az egyházi példa nyomán megindult a polgári fejlődés. Nálunk az erdélyi szász és felvidéki cipszer német városok hamar befogadták a reformációt, és ezzel világi téren is a polgáro-

sodás útjára léptek. A lutheri reformáció így nemcsak az egyházat formálta át, hanem az egész társadalmat is! De Kálvin még tovább lépett. Az ő programja az istentisztelet és a köznapi élet szétválasztásának megszüntetése volt. Azelőtt a templomi istentisztelet azt a képet keltette, hogy ez már betekintést ad a mennyi világra. A templomok hegyen épültek, a szép berendezés, a mindig frissen mosott és vasalt ruhák, a szép zene a nagyon egyszerű körülmények között élő emberekben azt az érzést keltette, hogy kóstolót kapnak a mennyi világból. Ehelyett Kálvin azt hangsúlyozta, hogy nem ezek a külsőségek, hanem a hirdetett és kiabrázolt Ige által a Szentlélek biztosítja az Istennel való közösséget. De nem akarta a templomi istentisztelet szentségét lerombolni, vagy lehúzni. Éppen fordítva, azt tanította, hogy a templomi istentisztelet és a hétköznapi élet ne váljon külön. Mégpedig úgy, hogy a hétköznapi végzett becsületes munka és minden tevékenység is lehet istentisztelet, ha azt az ember ilyen lelkülettel végzi. Ezzel a gondolatával szakított ama középkori felfogással, hogy a munka a köznépek kötelező büntetése. A becsületes munka ilyen etikai szintre és rangra emelése nagy lendületet adott a református vidékek gazdasági és polgári fejlődésének. Ennek nagyon jó példáit látjuk mind a mai napig Svájcban és Hollandiában. Mindez a reformáció öröksége, becsüljük meg!

Dr. Győri István
Sárospatak

Az Ige körül

Egyedül

A minap lépcsőn vezetett utam, s az egyik kanyar után egy anyukára lettem figyelmes, aki éppen csak járni tanuló gyermekét szerette volna felvenni, vagy legalább is kézen fogni, hogy hamarabb leküzdjék a lépcsősor akadályát, de a kicsi gyermek toporzékolt: én... én... egyedül. Az anyuka láthatóan sietett volna – bizonyára egyéb teendői szorongatták –, de ebben az önzetes gyermeke egyáltalán nem mutatott együttműködési hajlandóságot.

Ez a fajta önállósági szándék az idő mú-

lásával sem szokott csökkenni. Kamaszkorban még azért is méltatlankodik az önállóságát féltő fiatal, ha a szobájába belép hivatlanul a szülője – hát még, ha bele is tekint az éppen nézett videó filmbe vagy játékba, nem is beszélve a levelezéséről vagy egyéb közösségi-oldal kapcsolatairól.

Több kedves hívő ismerősöm bizonyágtételében felbukkan valami hasonló epizód. Vallásos környezetben nőtt fel, szülei, nagyszülei templomba járó, esetleg Bibli-

át is olvasó hívő emberek voltak. Vezették volna őt is „kézen” a hit útján, de amint lehetett – gyakran például a konfirmáció után, vagy elkerülve otthonról kollégiumba – elutasították az Isten teremtési rendjére alapuló szülői korlátozást: én... én... egyedül... és az csak Isten kegyelme, hogy hosszabb vargabetűk után megfogták mégis mennyi Atyjuk feljűk nyújtott kezét.

Az egész emberiség történelmét végig kíséri a Teremtőtől való függetlenedés kísértése. Már a paradicsomi bűneset hátterében is az a lázadás munkált, hogy ne Isten mondja meg, hogy az embernek mi a jó (és mi nem), hanem majd: én... én... egyedül. Az pedig, hogy az Atyának mi szolgálna az öröme, az végleg nem volt szempont. Ez a lázadás lapul meg Jákobnak az apját megtevesztő csalása mögött, Lót lányainak vérfertőző paráználkodása

mögött, de akár a fáraó udvarában nevelkedett Mózes önfejű igazságosztása mögött is, amikor agyonütötte a fáraó szolgáját. József testvérei is így akarták rendezni kisöccsük iránti gyűlöletüket, és a pogány népek mintájára királyt kérő választott nép döntésében is ez az indulat ragadható meg, hogy én... én... egyedül.

* * *

Az Istentől, családtól, tekintélytől függetlenedés első, ígéretes szakaszát általában követi a második „egyedül” szakasz, amikor rászakad az emberre az *egyedüllét*. Jelentkezhet ez fiatalon, a tanulmányok befejeztével, amikor az állás-keresésben már a sokadik helyre elküldött életrajz is válszólatlanul marad, vagy elutasítással jön vissza, miközben valamiből fizetni kéne a megélhetést és a rezsit. Mások szerelmi csalódás után, vagy romba dőlt házasság csalódásával élnek át az én... én... *egyedül* (maradtam) állapotát. Ismét másokra meg éppen pár után sóvárogva, a múltó éveket számlálva szakad rá az *egyedül* maradtam gondolata. Szülők a felnövekedett gyermekek kirepülése után érzik úgy, hogy *egyedül* maradtak, s az együtt megöszült párok pedig, amikor megözvegyülnek, úrként élnek át, hogy én... én... *egyedül* (vagyok).

Az első emberpár is a megistenülés nagy ígéretével szakított a gyümölcsből, s hamar rászakadt a hűvös alkony, a mezítelenség, a fáradságos munka és a fájdalom. Az *egyedüllét*.

Jákob is gazdag örökség reményével csapta be idős édesapját, s nemsokára, Hárán felé tartva, kő-párnával a feje alatt szakadt rá egy éjszaka a nagy *egyedüllét*. A királykérő, Isten királyi uralmát megvető indulat is már a harmadik uralkodó után az ország kettészakadásához, majd az északi, aztán a déli országrész fogságba hurcolásához vezetett, ahol aztán nem volt többé templom, nem volt áldozat, nem volt istentisztelet – de volt *egyedüllét* az idegen népek közé szétszórottan.

Minden Isten elleni lázadásnak a vége kilátástalan elhagyatottság. Még az Úr Jézus Krisztusnak is át kellett élnie a kereszten a tökéletes elhagyatottságot, amikor a mi bűneinket – a mi lázadásunkat – magára vette. *Én Istenem, én Istenem, miért hagyta el engemet?*

De az Úr Jézusnak – és csak neki – volt hatalma letenni az életét, és volt hatalma ismét felvenni azt.

* * *

Az Ige körül

Milyen jó, hogy van az *egyedül* szónak egy harmadik jelentése is!

Reformátor elődeink fogalmazták meg olyan pontosan azt a bátorító öt *egyedül-t*, ami életünk, és a Biblia kijelentése alapján reformált egyházunk rendíthetetlen alapját képezi. Talajvesztett, kapaszkodótól megfosztott posztmodern világunkban, amikor mindenki a saját igazságát hangoztatja, s AZ IGAZSÁG helyett csak az ő igazsága, a te igazságod, meg az én igazságom létezik, sziklaszilárd alapként valljuk az „*sola*” igazságát:

- *Egyedül az Írás* (sola Scriptura),
- *Egyedül hit által* (sola fide),

- *Egyedül kegyelemből* (sola gratia),
- *Egyedül Krisztus* (solus Christus),
- *Egyedül Istené a dicsőség!* (Soli Deo gloria!)

Kívánom minden kedves Presbiter Társamnak, hogy az „*én... én... egyedül*” Isten elleni lázadásából, vagy az *egyedül maradtam* gyötrő életérzéséből eljussatok az *öt egyedül* bizonyosságára, s ha már valljátok ennek igazságát, akkor álljatok meg szilárdan ennek rendíthetetlen szikláján! Mert aki ezt vallja, az többé nincs egyedül, hiszen beletartozik abba a hatalmas seregbe, amelyet az Úr Jézus gyűjt Igéje és Szentlelke általa a világ kezdetétől annak végéig.

Dr. Viczián Miklós

NYITOTT SZEMMEL

Már megint a „másság”

Már írtam lapunkba régebben cikket e témában, de most újra reagálásra készítetett a *Nők Lapja* idei 30. számában megjelent, terjedelmes, illusztrációkkal és idézetekkel bővített, a „másságot” népszerűsítő cikk. Idézőjelbe teszem, mert neve is van: homoszexualitásnak hívják, s a fogalmat illetően még a cikk szerzője is elismeri: sokféle másság létezik... Persze ennek a szóhasználatnak üzenete van – éspedig a *bagatellizálás!* Mintha természetes, mindennapi dolog lenne – csak éppen kisebbségben lévő magatartásforma.

Tudom, hogy lapunk olvasói (legalábbis túlnyomó többségben) a Biblia alapján álló keresztyén emberek, akiket aligha fenyeget a veszély, hogy beálljanak a fajtalankodók közé. Szeretném viszont a testvéreket segíteni abban, hogy a homoszexualitást rafináltan népszerűsítők – látszólag tárgyilagos – okfejtése ne szerelje le ellenállásukat ezen eltévelyedéssel szemben.

A cikknek arra az ellentmondására különösen szeretném a figyelmet felhívni, hogy míg egyfelől hangoztatja a homoszexuális hajlamnak születéstől való adottságát, másfelől a példázatként általa leírt esetekben egészen mást látunk! Olvashattunk egy olyan férfiról, aki megnősült, gyermekeket nemzett, 6 évig csak a feleségével élt, majd (már családapaként!) „rájött” valódi „identitására”, s elválva feleségétől, azonos nemű társal kezdett új életet. Ugye érdekes, hogy ez a máshajlamú úriember ilyen intenzív módon érdeklődött a női nem iránt, s házasságában nem bizonyult tehetetlennek – jóllehet a cikkíró szerint az a hajlam „megmáshíthatatlan”!

Emellett kételyt ébresztett bennem az a névsor és arcképcsarnok, amelyet a hosszú cikk alá szerkesztettek. Ezek a közel- és régmúltból való híres emberek (művészek, uralkodók) nevei, képei. Elhelyezésük azt sugallja: ezek mind homoszexuálisok voltak... Ismétlem: sugallja csupán – az állítást nem írják le! Van köztük néhány olyan személy, akiről a történelemben, ill. irodalomtörténetben jártas olvasó tudhatja, hogy valóban az volt, de sokkal több az olyan, akiről nem olvastam, nem hallottam ilyesmit... Igaz, hogy mostanában néhány félreérthető gesztus, vagy megjegyzés is elég, hogy feltételezzék a „másságot” minél több emberről azok, akik ennek elterjedt voltát igyekeznek bizonyítani... Na és legkönnyebben az gyanúsítható, aki már nem tud védekezni ellene, mivel már nem él! Épp ezért gyanakszom, hogy a névsorba jónéhányan ilyen alapon kerültek be...! (folyt.)

Kövespataki László

Azt olvastam a Bibliában... (18.)

...hogy „megkeresztelkedék azonnal ő és az övéi mindnyájan...” (ApCsel 16,33). Arról van ugyanis szó, hogy Pál apostol és társai legelső európai útjuk legelején hitük miatt börtönbe kerültek, ahol súlyosan megkínózták őket. (Európa megtagadja ma is keresztyén gyökereit!) A börtönigazgató – azt hívé, hogy a földrengés következtében a foglyok megszöktek – öngyilkos akart lenni. Az apostol őt is megmentette. Hálából az apostol kincsét, a szent keresztséget kérte magának és családjának. Valaki viszont azt mondta nekem, hogy keresztségben csak nagykorú, öntudatos és elismert hitű keresztyén részesülhet. A „háznép”-be kiskorúak is tartoznak. A börtönigazgató: pogány. Pál apostol nagylelkű gesztusa nem ellenkezik Jézus missziói parancsával (Máté 28,18-20)?

* * *

Pál apostol Filippiben találkozik életében először Európával. A földrés „szépen” mutatkozott be. (Ez talán mitológiai hírből is következett – és hat mind a mai napig? –, Zeus görög főisten bika képében rabolta el a szépséges főniciai királykisasszonyt...). A város Pál apostolt igehirdetéséért és egy beteg kislány meggyógyításáért börtönbe zárja. A nyomatek kedvéért megbotozzák és megbilincselik, majd kalodába zárják. Az éjszakai földrengés lehetővé tette volna a Krisztuskövetők kis csapatának szökését.

Am ők maradtak. Megmaradásukért hálából Istent dicsőítő zoltárokat énekeltek. A börtönfelügyelő öngyilkosságát Pál apostol akadályozta meg! Micsoda hihetetlen változás.

A feltehetően izgatott hangulatú beszélgetés ezzel az apostoli intelmmel zárul: „...Higgy az Úr Jézus Krisztusban és idvezülsz mind te, mind a te házadnépe!” (ApCsel 16,31).

E kijelentésben nincs szó a keresztség előfeltételeiről, kellő tanulmányokról, életkorról, ünnepegről, lakomáról, a keresztség mennyiségéről. A szentírás hely görög szövege „baptizma”-t említ. Ezt sem a magyar keresztség, sem a bemeztetés nem adja pontosan vissza. A Bibliában többféle „baptizma”-ról esik szó: mózesi tisztulási szertartás (halottakkal való érintkezés, netán menstruáció után). Bizonyos áldozatok előtt. Kumránban bibliaimásoló esszénusok munkakezdése előtt, Keresztelő János bűnbánati igehirdetése után a Jordán folyó partján. Ha

viszont pogány férfiak Izrael hitére, azaz pogányságból egyistenhite tértek, a körülmetélést követően egy hét múlva „prozelita-keresztségre” került sor. (Nők esetében csak az utóbbit valósították meg.)

Mindez Nagypéntek előtt (a régi világművek vége) történt. Húsvét után (az új világművek kezdete), pontosabban mennybemenetelekor Jézus korszakkezdő parancsolatot ad. Ugyanazon kifejezéssel többet is, mást is közöl apostolaival. A lényeg: a keresztség már nem csak a kicsiny Izraelre vonatkozik, hanem az egész lakott világra. S ekkor már nem csak a bűnbánat, a tisztulás, a bűnbocsánat sákramentuma, hanem **Isten országának állampolgársági igazolványa!** Viszont az a rendkívüli, hogy körülmetéléskés-

ről már szó sem esik. (Jézus felmenti az egykori pogányokat a körülmetéléskés fájdalom mütéje alól.) Elhárítja az utolsó akadályt az elől, hogy ők is Isten népe, a választott nép tagjai legyenek!

Semmiféle életkori feltételt nem szab. Legjobb, akár egyhetes korukban Isten országa polgárává szentelni gyermekeinket. Ez viszont óriási felelősséget ró a szülőkre – és nálunk keresztszülőkre! Fel kell ismerni, és meg kell valósítani a keresztyén nevelést, mint legfőbb értéket. Ugyanis ha a világon a legfőbb érték a gyermek, immunissá kell tenni a gonosz világ szelleme ellen.

-p -s

...ne tegyünk úgy, mint azok a gonoszok, akik a pénzt élvezni, az Istent pedig használni akarják...

Augustinus: Az Isten városáról XI/XXV

Mindenekelőtt hadd jegyezzem meg, hogy az idézet egy hosszabb zárójeles mondatból való. Ezt azért tartom szükségesnek hangsúlyozni, mert ez is azt mutatja, hogy az egyházatya zárójeles kijelentése, figyelmeztetése ugyanúgy figyelmet érdemel, mint az azon kívüli megfogalmazása. A kiemelés számomra két okból fontos. Először, mert kíméletlenül rámutat az ember természetére, azon belül Istenhez való viszonyára. Másodszer, mert ismét egy olyan szóhasználatot találunk, amely többször is olvasható művében, ez pedig az *élvezet kifejezés*. Az első szempontról úgy gondolom elég annyit elmondani, hogy nem annyira az információ, mint inkább a megfogalmazás módja a kiemelkedő. A második fölvetés viszont számunkra

Propó

új, mivel az élvezetet ma szokatlan abban az összefüggésben használni, ahogy ezt ő teszi. Az idézetből és a bővebb szöveggörnyezetből kiderül, hogy valójában a világ a feje tejére állt. Ezért tulajdonképpen azt mondja, hogy *a pénzt kell használni, és élvezni az Istent kell!* Ennek megerősítésére hadd utaljak arra, hogy e könyv XIII-ik fejezetében már olvashattunk Isten élvezetéről. A gondolat tehát Augustinusnál nem új, inkább csak folytatódik. Lássuk hát miként definiálja! Az élvezet az a gyönyörűség, amely olyan valamiből, vagy valakiből nyeri forrását, ami, illetve aki minden egyéb *vonatkozás nélkül önmagában gyönyörködött*. Ez az örömforrás pedig nem más, mint az örökkévalóság, az Isten, azaz az örökkévaló Isten: az Örökkévaló. Ez az élvezet olyan tökéletes lelki beteljesülés, amelyben az ember megtalálja az

önmagában gyönyörködött, és nem kíván mást, csak az ismétlődést, csak a „misztikus” folytonosságot. Jeremiás ezt mondja: „*Ha eljutott hozzám igéd, én élveztem...*” (Jer 15,16a).

Az Örökkévaló élvezete pedig mi más, mint *pneumatikus szuperlatívusz*. Igen. *Istenben gyönyörűség van!* Olyan lelki tartalom és élmény, amely minden érzékiséget és szenvedélyt fölülmúl. Ebből ugyan nem következik a testi vágyról való lemondás, de Ő az a titok, akihez szent vonzalom köt, spirituális vágy, amely olthatatlan, akivel sohasem lehet betelni, és mégis, Ő az egyetlen kielégítő, minden más csak előkép.

Apostagi Zoltán

„Ne bánts a magyart!”

Nem egy választásokon ágaskodó párt jel-szavát választottuk címül. Minden magyar református tudja, hogy az **1664 őszen, november 18-án** a kursaneci erdőben vadkan-tépte Zrínyi Miklós költő-hadvezér utolsó hadtudományi munkájából kölcsönöztük. A mű eredeti címe: „Török áfium ellen való orvosság”. Nyomtatásban csak a szerző halála után 50 évvel jelent meg Marosvásárhelyen. A kiadó jobbnak látta a fenti címet, hiszen akkorra már kiverték a törököt az elfoglalt hazából.

Egy mai átlag-református keveset tud Zrínyi Miklósról. Háromszáz éves Habsburg történelemhamisítás, fél évszázados kommunista történelemoktatás gondoskodott arról, hogyan lehet a „multat végképp eltörölni...” – Ettől zavaros a jelenünk és végzetes a jövőnk! – S ez a hamisítás most is folytatódik. Szinte nagyüzemileg.

Az egyik „tudományos” népszerűsítő lap írója a Zrínyi családról ír (a lap elején...). Címül ezt írja: „*Protestáns volt-e Zrínyi Miklós?*” S ebben kétsébevonja 400 esztendő minden hiteles tudását. Lényegtelen dolognak tartja azt, hogy már a szigeti Zrínyi Miklós a reformáció követője volt. (Ha nem lett volna, el sem vállalja a szigeti kapitányságot!) Mind a hét gyermekét reformátusnak kereszteltette! Vigyázat! Róka jár a kertek alján. Azzal fejezi be írását: „...a szakirodalom eddigi sarkalatos állításait el kell utasítani és nyitva lehet hagyni ezt a kérdést a jövőben is.” Mi ez, ha nem tolvajlás? *Te történelmet nem ismerő református, ne hagyj, hogy mindent és mindenkét ellopjanak tőled.* Némelyikünk még azzal is dicsekszik, hogy mennyire érdeklődnek irántunk a „zsebtolvajok”...

A végvári vitézek első nemzedéke – aki megmentette Nyugat-Európát – a magyar értelmiség színe-java! Az egriek kérték a legelső hitvallási iratot a „*Debrecen-eger-völgyi hitvallást*”. (A mai idegenvezető nem is hallott erről!) Zrínyi Miklós magához kötötte *Szegedi Kis Istvánt* – az első dunamelléki püspököt –, hogy oktathá őt és vitézeit a hit igazságaira! Sok évi török rabsággal fizetett Európa – Kálvinhoz, Lutherhez méltó – tudósa. Veje és annak fia, Battyányi Boldizsár és Ferenc a nyugat-dunántúli reformáció patrónusai. (Boldizsár a bécsi császár nagykövete volt a párisi udvarnál. A császárral együtt nevelkedett...) 22 évesen látta a hugenotta refor-

mátusok ezreinek akasztását, elégetését, megcsönkítését, s lemondott minden tiszt-ségéről – pedig benne is látták a jövőendő magyar királyt. Négy nagy református egyházmegyét hozott létre, sőt, Körmenden már egyetemalapítással is foglalkozott.

Boldizsár országra szóló tüntetéséért feleségül vette idős Zrínyi Miklós Dórica nevű leányát, annál is inkább, mert a császár – bár 80 000 katonája állomásozott Győrnél – megtiltotta Szigetvár megsegítését. (Ott 2500 magyar állt szemben 150 000 törökkel.)

A szigeti hős valamennyi fiú utóda hadvezér lett. Unokája, György is. A fondorlatos bécsi hadvezetés – Wallenstein tábornokkal az élen – olyan helyre állította 3000 – magánvagyonából toborzott katonájával –, ahol biztosan meghal. S mert ez nem történt meg, mérgezett retket etetett meg vele, s Pázmány Péter érsek pozsonyi palotájában szenvedett ki. Előzőleg azonban kínjában aláírta azt a papírt, hogy a püspök lesz az ő halála esetén gyermekeinek gyámja (Miklós 6 éves, Péter 5 éves), s velük a Murától az Adriáig terjedő országnyi terület. Tízéves korukig a református Batthyány-család nevelte őket. Akkor elvette tőlük a gyermekeket és beadta a gráci jezsuita kollégiumba. Mindkét gyermek így iratkozott be: HUNGARUS.

Az is maradt mindkettő mindhalálig és REFORMÁTUS. Milyen „véletlen”, hogy Lipót császár és Kollonics püspök idején mintegy 30 rekatolizált „megtért” főúri családfőt végeztek ki. (Egyedül a Nádasdy családtól 30 szekér arany és ezüstnemű került Bécsbe.)

Így azután nem a magyar főurak seregei szabadították fel Magyarországot, hanem Bécs zsoldosai. Így a hadijog alapján osztrák tartománnyá lehetett – volna – Magyarország.

1664 szép őszen a Csáktornya melletti kursaneci erdőben végzett a „vadkan” Európa ünnepelt hőseivel. Császári kis- és nagypecséttel ellátott levelek érkeztek. Bécsbe idézték. Ott – feltehetően – a hóhérok is készen állottak. Egész Európában arról beszéltek, hogy nem vadkan, hanem merénylet áldozata lett az egyetlen törökverő hős. Emlegették Pokát, az inast. A szardíniai Angelót, a titkár-félét. Emlegették egy bécsi herceget, kinek történetesen Porcus (vaddisznó) volt a neve.

Híres röpiratában írja: „...ha kiáltással eljuszthetném ezt a dühös sárkányt, kiáltván: Ne bánts a magyart! Szegény magyar nemzet, annyira jutott-e ügyed, hogy senki ne is kiáltson fel utolsó veszedelmeden? Nehéz ugyan ez a hivatal nékem, de ha az Isten a hazámhoz való szeretetet reám tette, íme, kiáltok, íme, üvöltök, ihon a veszedelem, ihon az emésztő tűz!” Az utókort pedig így inti: „...reformáld vétekeidet, öltözzél igazságban, övedzél erősségben, hidd segítségdre az Jehovát, resolváld magadat, avagy ajándékozd magad Istennek nevének és magadnak oltalmára, kössünk kardot a pogány ellen...”

Magyarország legjelentősebb családjainak egyike, a hatalmas Zrínyi család református és „hungarus” volt. A szigeti hőstől kezdve a költő, hadvezér dédunokáig. A szigeti hős lelkéért, s vitézei lelkéért nem kanonizált szenteket, hanem saját főangyalát küldi Isten. Itt kapcsolódik Gábrriel a magyar történelemhez. S ezért nem engedni a császár Győr környékéről elmozdulni a Zrínyi 20 000 aranyán is fogadott felmentő sereget. S a nemzeti királyságra méltó dédunoka ezért tart szoros kapcsolatot a református erdélyi fejedelemséggel. S ezért irtották ki utolsó szálig a délmagyarországi reformáció patrónusát, a Zrínyi-családot. Ne engedjük ellopni hitünk hőseit!

MAGYAR PRESBITER

AZ ORSZÁGOS REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG KÖRLEVELE

A világszinat belső arca

*Egyházunk nem a haszon egyháza,
teológiánk nem a siker teológiája*

Írta: Prof. Adolf Keller, Genf

A Magyar Presbiter 1948. évi őszi körlevelében jelent meg ez a cikk az Egyházak Ökumenikus Tanácsa (*Ökumenische Rat der Kirchen*) által 1948-ban, Amszterdamban megrendezett Egyházi Világkonferenciáról, (*Weltkirchenkonferenz*), melyet tömörségénél fogva most teljes terjedelmében tárunk az olvasó elé. – *Adolf Keller* (1872–1963) genfi, majd – 1954-től – los angeles-i teológia professzor a kor egyik legfőbb szószólója volt az ökumenizmusnak, ennek egyik bizonyítéka ez a beszámoló is.

Dr. Kis Domokos Dániel

* * *

Amikor a szerkesztőség olvasóinak a most véget ért nagy egyházi zsinatról való első személyes benyomásait akarja közvetíteni, akkor egy öreg schaffhauseni, akit erre megkértek, aligha mondhat „nem”-et, ám bár szívesebben látná, ha néhány tucat toll mozdulna meg. Az újságok a konferencia külső arculatát fényképezték. De milyen is volt a konferencia belső arculata?

„Nagy szükségemben kiáltok Hozzád!” – Talán ez a mondat kívánczokként a sok okos előadás és beszámoló fölé. Nemcsak a világ van lelki szükségben, hanem az egyház is. Ez az érzés, hogy nyomorúságunkkal és bűnünkkel álljunk Isten elé, ez volt a minket átfogó alaphang. Ez volt az ökumenikus alázat. Nem volt hangos diadal; semmiféle szónoki csillogás, sem éles elme nem ért fel ezzel.

A konferencia arculatának másik vonását abban láttam, hogy valóban együtt voltunk. Nem katonai behívás volt. Bennünket másképp hívtak össze, és válaszoltunk:

itt vagyunk, és együtt akarunk maradni. Jöjjön, aminek jönnie kell, bennünket tűzön-vízen át bűneink és az isteni kegyelem kapcsol össze. Ez a sokszínű, tarka társaság a világ minden részéből jött össze. Számomra a viszontlátás ünnepe volt ez. Itt egy fehérbőrű, ott egy ébenfafekete színű, emitt egy alabástromszerűen sápadt sárga maláj. Itt a canterbury érsek lila papiruhában, és ott Barth Károly avagy Brunner Emil szokott öltözékükben, és emitt egy néger törzsfő afrikai viseletben, amott egy indiai nő hosszú, világos shawlban és szandálban. Itt egy hosszúszakállú és méltóságteljes görögkeleti metropolita, és ott egy tudós professzor, és emitt egy állami hivatalnok, s mellette egy szegény egyetemi hallgató. Különböző teológiát végeztek, és más-más egyház fiai voltak. Nagy egyéniségek gazdag találkozója volt ez, éles ellentétekkel. Ami őket mind összekapcsolta, az nem valamiféle tétel volt, hanem maga az Úr Jézus Krisztus. Nem akarta mind ugyanazt, de mindegyikükön Krisztus arca tükröződött vissza.

A belső arculat harmadik vonása a zajos és közvetlen sikerről való lemondás. Most mindenki azt kérdezi: mit használt hát a konferencia? Egyházunk nem a haszon egyháza, teológiánk nem a siker teológiája. Nem kívánjuk az egyházi sztárok hierarchiáját, nem akarunk vezénylő „vezér”-t, sem csodálatba ejtő halfogást. De ha Isten új felelősséggel ajándékozott meg bennünket, ha az Isten iránt való szeretet sok szívben láthatatlanul megmozdult, ha új, csírázó bizalmat kaptunk, úgy ez fontosabb nekünk minden sikernél, vagy ragyogó megoldásnál, hangoskodó határozatnál, vagy diplomáciai győzelmi jelvényeknél. Ha nem is viharzott a Szent Lé-

lek szava, susogása mégis jól hallható volt; megmozdult a lelkiismeret, és a fáradt karaván ismét elindult. Ez minden szervezetnél, új bizottságnál és programnál többet jelent.

Negyedik jellemző vonása: az egyházi munkában résztvevő laikusok új öntudatnyerése. Laikusokat a frontra! Rájuk talán még sürgetőbben van szükségünk, mint a papokra, mind az evangelizációban, mind pedig a Krisztusért való bizonyágtévésben. Bizonyágtévésük hívogat és csalogat, és embereket fog kézen, és kényszeríti őket, hogy jöjjenek be közéjük, és bizonyágtévésük olyan esetben is hatásos, amikor mi ugyanahhoz az emberhez csak mintegy távolból szólunk. Ezen a ponton az egyházi felelősségérzetnek komolyan kell megnyilatkoznia.

Ötödik vonás: az egyház új belső szabadságot nyert. Az egyház egyedül az Úr. Nem elkötelezettje sem az államnak, sem a tudománynak, sem az egyik vagy másik politikai irányzatnak, és nem tekintheti az üdv hírnökének sem a kapitalizmust, sem a humanizmust, s nem teheti egyiket sem vallássá. Szabad, mert egyedül Jézus Krisztusé. Semmi más, csak egyház, és ami körülötte van, a világ. Ma kicsi nyáj, de Isten nagy dolgokat tehet kisszámú se reggel, mint Gedeon és Jézus megifjodott csapata.

A konferencia arculatának hatodik vonása: az egyház ismét messzi bepillantást nyert. Jézus Krisztus világának ragyogását látta a világ minden részén, és annak az egész világot átfogó összefüggését érezte meg. Hol van ehhez hasonló? Ez az ökumenikus csoda, és szorosan ehhez tartozik az Isten örökkévalóságába való bepillantás. Nekünk nincs időnk, a mi dolgunk sürgős, Istennek van ideje, mert Ő az örökkévalóságnak az ura. Ha a béke nem következik el holnap, és a szociális igazságosság holnap után sem, várjuk ki nyugodtan Isten idejét, és vigasztalódjunk.

Ezek az amszterdami konferencia belső arculatának vonásai. Ilyen mélyre láttunk, láttuk a redőt, és a foltokat is, de valamit mégis megtaláltunk: „A keresztyének belső élete fénylik.” Arcunkon ezzel a fényvel menjünk le a világba a ökumenia hegyéről annak messzi távlatot nyújtó kilátásával, és dolgozzunk az Isten szent nevében.

Fordította: Papp Elemér
ref. gimn. tanár

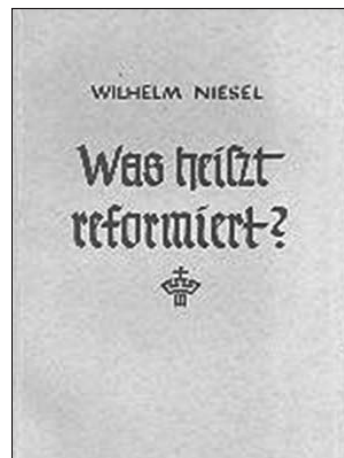
1517–2017 – A reformáció 500. évfordulójára készülünk

Református vagy – mit jelent ez neked? (III.)

Magyarország Kormánya létrehozta a Reformáció Emlékbizottságot, melynek munkáját ifj. Dr. Hafenschner Károly evangélikus teológus miniszteri biztosként vezeti. Az Emlékbizottság célja, hogy a Luther Márton által 1517-ben elindított reformáció 500. évfordulója megünneplését méltóképpen készítse elő, összhangban a nemzetközi előkészületekkel. Az Emlékbizottságnak honlapja is van, elérhetősége: reformacio2017.hu. Lapunkban a félévezredes jubileumra időben és körütekintően kívánunk felkészülni és emlékeztetni az élő örökségre kárpát-medencei mintegy 40 000 presbiter testvérünket. Ezért sorozatot indítottunk Wilhelm Niesel német hitvalló református teológus nagyszerű füzetének a

feldolgozásával (Was heisst reformiert? – Mit jelent reformátusnak lenni? – 1934). Ebből minden számban közlünk egy részletet. Szeretettel kérjük Presbiter Testvéreinket, hogy presbiteri bibliaórákon, képzési alkalmakon forgassák ezt az anyagot, s beszéljék meg témáit. Fordítás: Dr. PhD Békefy Lajos.

Egyedül Isten Igéje

Az előző részben láthattuk, hogy az egyház megújulásának szabályozója és vezérfonala egyedül Isten Igéje, amint az a Szentírásban olvasható. Éppen ezért nem szabad eltekintenuünk attól a tényről, hogy „senki sem képes felfogni Isten titkát, hanem csak azok sejtik meg, akiknek Ő ezt megadja” (Kálvin). Mit kell ezen értenünk? Azt vajon, hogy az egyházat csak akkor lehet Isten Igéje szerint reformálni, ha a Szentlélek megvilágosítja értelmünket és megerősít abban, hogy a Biblia tanításai valóban isteni kijelentésből származnak? Arról van tehát szó, hogy Isten megajándékoz minket a Biblia Igéibe vetett hittel, amelyek az

egyházról tanítanak, s ezzel olyan helyzetbe hoz minket, melyben az egyházat biztos lelkiismerettel tudjuk alakítani az Írás Igéi értelmében? Az ilyen felfogás veszélye, hogy a Szentírást tankönyvvé és törvénykönyvvé teszi. Márpedig ezt a könyvet, azaz a Szentírást nem mindenki tudja helyesen használni, hanem csak a hívők. A hívőknek pedig az a dolguk, hogy a Bibliában lefektetett isteni útmutatásokhoz tartsák magukat, azaz az egyházat ezen útmutatások szerint kell reformálniuk.

Mindennek épülésünket kell segítenie

Ez a vélemény ugyan közismert, de legtöbbször rosszul értelmezik. Kétségtelen, hogy a Szentírás tartalmaz tanításokat és útmutatásokat, de nem arra adta Isten nekünk, hogy tudásunkat természetfeletti

magasságokba emelje általa, hanem azért, hogy épüljünk a Bibliából. Kálvin így fogalmaz erről: „Ha pedig megkérdezné valaki, miben áll az épülés, amiről a Szentírás szól, röviden azt válaszolhatjuk, a Biblia tanít meg arra, hogy teljes bizodalunkat Istenbe vessük, és az Ő félelmében éljünk.

kell szemünk előtt lebegnie, hogy ténylegesen épüljünk hitben és az Úr félelmében. Ezért szembesülnünk kell Urunkkal, Jézus Krisztussal, s akkor teljes világossággal felismerjük, hogy Isten Őbenne önmagát ajándékozza nekünk, hogy Ő legyen és Ő maradjon igazi örökségünk”. Más helyütt

pedig ezt olvassuk. „Azzal a szándékkal kell olvasnunk a Bibliát, hogy abban megtaláljuk Krisztust. Ha valaki lemond erről a célról, az egész életét mindhiába fogja tanulással tölteni, soha nem jut el az igazság megismerésére. Avagy miként lehetnénk bölcsek Isten bölcsessége nélkül?”. E két idézetből teljesen nyilvánvaló, miért kell Jézus Krisztus alkossa bibliaolvasásunk célját. Ő ugyanis az egyetlen Közvetítő, akiben Isten ve-

Továbbá arra tanít, hogy – mivel Jézus Krisztus a törvény és a próféták célja és az evangélium lényege – semmiféle más célt ne tűzzünk ki magunk elé, és ne is törekedjünk másra, mint arra, hogy Őt „megismerjük, hisz tudjuk, tüstént eltévedünk, ha csak kicsit is eltérünk az Igétől”. Ezt így is megfogalmazhatjuk: Mivel Jézus Krisztus beteljesítette azt a törvényt, ami elvezet minket Isten félelmére, s mivel Ő az evangélium igazi tartalma, ezért a teljes Szentírással való foglalkozásunknak semmi más célja nem lehet, mint Jézus Krisztus megismerése.

Bibliaolvasásunk értelme

Kálvin két további helyen is megvilágítja ezt. Egyik prédikációjában szólt arról, hogy amikor az Írást olvassuk, „annak a célnak

lünk közli önmagát. Ez pedig azt is jelenti, hogy a törvény és az evangélium nem üres szavak, hanem ezek Istennek egyetlen testet öltött Igéjéről szólnak, Jézus Krisztusról, aki által nekünk, embereknek Ő kijelenti magát. Ebben az összefüggésben még egy fontos kálvini megjegyzést gondoljunk át. Reformátorunk ezt írta: „Ha Isten Igéjét a Szentlélek erőteljesen beveste szívünkbe, s ezáltal Krisztust is közel hozta hozzánk, akkor az valóban az Élet Igéjévé válik számunkra, ami lelkünket megtérésre segíti”. Mindennél fényesebben kitűnik ebből, hogy az Írás Igéje végső soron Krisztusról szól... Tehát olyan ismeretről, megismerésről van szó, amit a Szentlélek alakít ki bennünk a Biblia olvasása és Krisztus megismerése segítségével...

(Folytatjuk)

Alsónémedi: hitmélyítő és közösségépítő konferencia

Szeptember 6-án tartotta meg a Délpesti Református Egyházmege és Szövetségünk Délpesti Területi Szervezete közösen összehívott egyházmegei presbiteri konferenciáját az alsónémedi templomban. A szokatlanul korai kezdés ellenére több, mint 600 résztvevő gyűlt össze 37 gyülekezetből, hogy együtt dicsérjék Istent és örüljenek a közösségnek, az ismerkedés, őszinte beszélgetés lehetőségének. *Takaró András* esperes úr megnyitójában kifejezte örömét afelett, hogy a Délpesti Szervezetben megtörtént a tisztújítás és első nagyobb megmozdulásuk szolgálja az egyházmege reformátusságának közösséggé formálódását.

A nyitó áhítatot a Dunamelléki Református Egyházkerület püspöke, *dr. Szabó István* tartotta a 103. Zsoltár alapján. A zsoltár szerzője hálaadással kezdi Isten gondoskodó kegyelméért, majd felemelkedik a dicséretben a történelem formálójához, a világmindenség teremtőjéhez, aki emlékeztet bennünket, hogy mi, akik sok „én”-ből tevődünk össze, csak porszemek vagyunk előtte. Kitért az igehirdető Jób könyvére, ahol Jób beszélni akar az Istennel, tréfásan megjegyezve, hogy úgy látszik, Jób református volt, mert nem vett igénybe ehhez közbenjárót. A párbeszédben előbb Isten kérdez, majd Jób válaszában olvashatjuk, hogy kezdi megérteni Isten útjait. A közösség is lehet a párbeszéd helye Istennel és egymással.

Ezután *dr. Szabó Károly*, a területi szervezet elnöke a konferencia lelki tartalmát vázolta, amely szerint Isten gyermeke arra a kérdésre keres választ, hol tartok Jézus tanítványaként életemben? A program lebonyolítását ismertette a helyi gondnok elmondta, hogy az két vonalon fut párhuzamosan: a résztvevők többsége felkészül a kulturális programokra (főzőverseny, futball, ping-pong bajnokság, kötélhúzás stb.), míg egy kisebb részük a meghívóban jelzett témákról folytat kiscsoportos beszélgetést. Ezek megkezdése előtt a résztvevők gyülekezete imaközösséggel készült a nap alkalmaira.

A folytatás a résztvevők többsége részére a templomkertben és a város futballpályáján kapott helyet, a megadott témák kiscsoportos megbeszélésére pedig a közeli Széchenyi István Általános Iskola tantermeiben került sor. Az iskola folyosóján ún. *imasétára* nyílt lehetőség, amihez a falakon elhelyezett 10 rajzos-szöveges tábla nyújtott segítséget. A kiscsoportos beszélgetéseket *dr. Szabó Károly* elnök írásban is kiosztott közös bevezetője indította el a mintegy 80 résztvevő részére. Ezek között Szövetségünk tagjain kívül érdeklődő presbiterek, sőt, gyülekezeti tagok is részt vettek. Az egyes csoportok témái és vezetői a következők voltak:

1. Hogyan jutottam hitre? *Dr. Telek Judit* presbiter
2. Napi csendességem. *Dr. Szabó Károly* területi elnök
3. Imaéletem. *Tamás Margit* presbiter
4. Vasárnap megszentelése. *Dr. Juddák Endre*, a Szövetség képzési titkára

5. Bizonyágtételeim. *Knul János* területi alelnök

6. Sáfárság. *Vass Pál* presbiter

7. Diakónia. *Bárány György* presbiter

A csoportok a megbeszélendő téma főbb kérdéseit és a csoportvezető gondolatait előre írásban is megkapták. A beszélgetésre rendelkezésre álló mintegy három óra alatt minden csoport megfogalmazta válaszáat a feltett 4-5 kérdésre és biztatást kapott arra is, hogy vála-

sait próbálja meg rajzzal is illusztrálni. A tartalmas – és a résztvevők szerint nagyon őszinte – beszélgetést a csoportok imaközösséggel zárták, ahol ki-ki egy csoporttársáért imádkozott, kapcsolódva az elhangzott önvallomásokhoz. Végül a csoportok foglalkozását együttesen áldással zárta a területi elnök.

Ebéd után a kulturális foglalkozások folytatódtak, sok vidámság mellett is fegyelmezett módon. Amint a résztvevők közül sokan is említették, tavaly is volt ilyen alkalom és remélik, hogy ilyen konferenciára jövőre is, ugyanitt sor kerülhet. Hála Urunknak, az időjárás is kedvezett és az egyházmege, valamint az alsónémedi gondnok, presbiterek és egyháztagok igazán kitettek magukért a szervezés és a résztvevők fogadása terén.

SzS

ESTE

Én Istenem! Jó Istenem! *Vigyázz kedves szülémre,*
Becsukódik már a szemem. *Meg az én jó testvérimre.*
De a tied nyitva, Atyám! *Mikor a nap újra felkel:*
Amíg alszom, vigyázz reám! *Csókolhassuk egymást reggel.*

Pósa Lajos

Kolozsvár: két kerület Szövetségei találkoztak

Kolozsváron a Bethlen Kata Diakóniai Központ adott otthont 2014. augusztus 29-30. között az Erdélyi és Királyhágómelléki Református Egyházkerületek Presbiteri Szövetségei által közösen szervezett éves konferenciának, amelynek fő témája a presbiteri tisztség volt.

A konferenciaterem megtelt a két egyházkerület presbiteri szövetségei küldöttjeivel, közel 120-an vettek részt, illetve az anyországból érkezettekkel, hiszen jelen volt a MRPSZ részéről *dr. h.c. Szabó Dániel* elnök és *dr. Szilágyi Sándor* főtítká, a Békési Egyházmegyei Területi Szervezet küldöttségét *dr. Tóth János* elnök vezette.

A regisztrációt, elszállásolást és ebédet követően a konferencia nyitó áhítattal vette kezdetét *Nt. Szegedi Lászlónak*, az Erdélyi Református Egyházkerület generális direktorának szolgálatával, aki igemagyarázatát a Róma 8:19, 35-39-re alapozta.

Pályi József, az EREK PSZ elnökének köszöntőjét követően kezdetét vették az előadások, elsőként *dr. Balogh Csaba*, a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet adjunktusa értekezett „A tisztségek kialakulása és tartalma az Ószövetség idején” címmel. Az előadótól megtudhattuk, hogy az Ószövetségben a tisztség nagyon kevésszer jelenik meg (Izrael vénei, prófétái stb.), de a társadalom rétegződésével megsokszorozódnak, majd a babiloni fogság után eltűnnek a próféták, de megjelennek a törék.

Ugyanezt a témát mutatta be előadásában *dr. Adorjáni Zoltán*, a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet docense, dékán, immár az Újszövetségben, amikor már megjelennek az apostolok, próféták, presbiterok (püspökök, diakónusok), evangélisták és pásztorok, valamint a laikusok, külön-külön kielemezve mindegyik szerepkörét és vállalását, hiszen ahhoz, hogy valaki egy tisztséget töltsön be, a többi embertől eltérően, lelki többlettel kell bírjon.

A nagyon érdekes és tanulságos előadásokat követően a meghívott vendégek köszöntötték a konferencia résztvevőit, elsőként *dr. h.c. Szabó Dániel*, a MRPSZ elnöke. „...Adja az Úr, hogy mindazok az evangéliumi tanítások, amelyek ma itt elhangzottak, megtalálják az utat a gyökerekhez, eljussanak szívünkbe, hogy jó munkásaivá válhassunk Isten országának” – mondta az elnök.

Dr. Szilágyi Sándor, a MRPSZ főtítkára hozzászólásában kérte, hogy „...a presbiterok, mint egyházkormányzati szerv tagjai segítsék a lelkészeket, hogy levegyék a vállukra nehezedett terhek egy részét, de tusakodjanak presbitertársaikért, imádkozva és bizonyosságot téve előttük”.

Dr. Tóth János, a Békési Egyházmegyei Területi Szervezet elnöke is köszöntötte a résztvevőket, majd *dr. Kiss Jenő*, a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet adjunktusa részletezte a kétnapos konferencia munkamenetét: „...a most zajló konferencia egy munkamegbeszélés, mivel a témákat munkacsoportokban fogják megbeszélni és ott tegeyk hozzá azt, amit a gyakorlatban tapasztalnak, így a kettő: az elméleti és a gyakorlati részek úgy ötvöződjenek, hogy azok minél hasznosabbak legyenek a gyülekezetekben!”.

A jelenlévő presbiterok négy munkacsoportban folytatták megbeszélésüket az előadásokon elhangzott témakörökben. A munkacsoportos megbeszélés ismerkedéssel kezdődött, a presbiterok nehezen nyíltak meg, de erőt és isteni sugallatot kapva sokat és hosszasan elbeszélgettek az előadások témáján, majd külön-külön kiértékeltek és megosztották a csoportokban elhangzottakat.

Különleges vendége is volt a konferenciának *Martin de Graaf* személyében, a hollandiai Stichting Hulp Oost-Europa alapítvány romániai koordinátora, aki beszélt a presbiterok és egyházközségi tagok közti kapcsolatról, valamint figyelmeztetett mindenkit, hogy minden esetben a Szentírásban leírtakra alapozzuk tisztségünket.

A konferencia második napjának munkálatai közös áhítattal indultak, amelyen *dr. Bibza Gábor* esperes hirdette Isten Igéjét.

Az első előadás témája „A tisztség dogmatikai és etikai vetületei” volt, amelyben *dr. Visky Béla* református teológiai tanár magyarázatát Kálvin Institutio-jára alapozta. Megtudtuk, hogy a

presbiteri szolgálat tulajdonképpen egy őrző, védő, felügyelő szolgálat, amelynek belső valóságát az adja meg, hogy az, amit őrzünk egy kincs, egy mennyei korona és ez átforgatja számunkra önmagunk valóságos értékét.

Dr. Kiss Jenő adjunktus előadásában elsőként azt taglalta: Ki vállaljon presbiterséget? – amely szorosán kötődött az értekezés második részéhez: A presbiteri tisztség személyi vonatkozásai.

Az előadó érdekesítő magyarázata mindenki felkeltette a figyelmet, hiszen ha a hivatásról esik szó, akkor beszélnünk kell az elhívásról is, amely lehet elsődleges elhívás és másodlagos elhívás: „...aki presbiteri tisztséget vállalt, annak meg kellett hallania azt a hívást, isteni hívást, hogy erre megfelelő vagyok, de ha nem így volt, akkor önjelölt vagyok... a dinamikus fejlődés miatt be kell azonosítani, hogy ma mi is a presbiter feladata. Úgy gon-

Kolozsvár

dolom, hogy elsősorban az emberek iránti törődés ... bizalmat kell ébreszteni az emberekben, ennek feltétele, hogy kivétel nélkül bízunkunk kell a mennyei Atyában” – magyarázta az előadó.

Az előadásokat munkacsoportos megbeszélések követték, amelyek értékelését a megjelentek megosztották egymással.

A konferencia résztvevői Állásfoglalást fogadtak el, melyet dr. Szilágyi Sándor, a MRPSZ főtitkára ismertetett, és amelyet lapunk más helyén közlünk.

A konferenciát Ft. Csúry István, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület püspökének záró áhítata fejezte be, igemagyarázatát a Zsolt 96,1-4 alapozva.

A 2015-ben megrendezendő közös presbiteri konferencia ugyancsak Kolozsváron, a Bethlen Kata Diakóniai Központban lesz.

Tóth Zsigmond

Állásfoglalás

A 2014. augusztus 29-30. között Kolozsváron rendezett presbiteri konferencia résztvevői, közöttük az Erdélyi és a Királyhágómelléki Egyházkerület presbiteri szövetségeinek tisztségviselői, valamint a Magyar Református Presbiteri Szövetség elnökségi tagjai, kifejeztük szándékunkat arra, hogy – összhangban hivatalos egyházi szervezeteink együttműködésével a kárpátmedencei Magyar Református Egyház létrejöttében – a kárpátmedencei református magyarság felé összehangolt szolgálatot végezzünk.

Hangsúlyozni kívánjuk, hogy az összehangolt szolgálat érdekében, melynek központi céljai a presbiterok közötti misszió és továbbképzés, az elmúlt 6 év alatt már számos, szövetségek közötti egyezmény született, olyanok, mint az Erdélyi és a Királyhágómelléki, az Erdélyi és a Kárpátaljai, a Királyhágómelléki és a Tiszántúli, a Királyhágómelléki és a Kárpátaljai Presbiteri Szövetség közötti megállapodások, valamint egyházmegyék határon átnyúló egyezményei. Együttműködési megállapodás született a szövetségek között a rendszeres sajtótájékoztató összehangolásáról is. Ezeket a célokat kívánta szolgálni az a 19 nemzetközi (kárpátmedencei) presbiteri konferencia, amelyeket két évente rendez a magyarországi szövetség. Mindezeket folytatni és tovább bővíteni kívánjuk.

Ezeket az egyezményeket szeretnénk még magasabb szintre emelni egy kárpátmedencei sokoldalú együttműködési egyez-

mény megkötésével. Az eddigi jó tapasztalatok alapján feltételezzük, hogy ezt a kezdeményezést teljes szívvel támogatni fogja minden érintett egyházkerület, teológiai akadémia, a Károli Gáspár Református, a Debreceni Református Hittudományi és a Partiumi Keresztyén Egyetem, amelyek képviselői eddig is közreműködtek szolgálatunk végzésében.

Tekintettel arra, hogy ez a kezdeményezés szolgálja a kárpátmedencei reformátusság összefogására irányuló közegyházi kezdeményezéseket, a konferencia résztvevőiként azzal a kéréssel fordulunk a Generális Konvent Főtiszteletű Elnökségéhez, hogy annak ülésein a helyszínt adó ország vagy egyházkerület presbiteri szövetségének képviselője vehessen részt, akár a szövetség saját költségén.

Együttműködésünk tükrözni kívánja azt az Isten által nekünk ajándékozott református örökséget, amely megőrzött bennünket évszázadokon keresztül és táplálni kívánja azt a reménységet, hogy a szekularizálódó, háborúkkal terhelt, csak önmaga jólétével törődő társadalomba Isten megengedi bevinni a megváltásunk feletti örömet és az Ő minden értelem feletti békességét. Mindezeket Isten országának belátható és be nem látható határain belül szeretnénk megvalósítani.

Egyedül Istené a dicsőség!

Kitüntetett reformátusaink

Kiemelkedő színvonalú munkája elismeréseként Magyar Érdemrend Tisztikeresztje polgári tagozat kitüntetését vehetett át **Madarász Imréné**, a Károli Gáspár Református Egyetem docense, a Budapesti Lónyay Utcai Református Gimnázium korábbi igazgatója, valamint **Nagy Béla**, a Kárpátaljai Református Egyház főgondnoka, az egyház Diakóniai Osztályának igazgatója.

Magyar Érdemrend Lovagkeresztje katonai tagozat kitüntetését kapott „felelős vezetői beosztásában a lelkipozíció terén elért eredményei, valamint az egyházak és a Magyar Honvédség között létrejött példátlan együttműködés kialakítása során végzett kimagasló tevékenysége elismeréseként” **Jákob János** dandártábornok, a Honvédelmi Minisztérium Tábori Lelkészi Szolgálat Protestáns Tábori Püspökségének tábori püspöke.

Magyar Érdemrend Lovagkeresztje polgári tagozat kitüntetésben részesült **dr. Arday András**, a Tiszántúli Református Egyházkerület világi főjegyzője, a csengeri Népjóléti és Szociális Alapszolgáltatási Központ intézményvezető főorvosa, valamint **Takaró Mihály** irodalomtörténész, tanár, a Dunamelléki Református Egyházkerület korábbi főgondnoka.

Debrecen: továbbképzés tiszántúli presbitereknek

Augusztus 23-án részese lehettem egy presbiteri továbbképzésnek, amelynek témája „Egészség és gyógyulás Jézus közelében egykor és napjainkban” volt. A konferencián – amelyet a Tiszántúli Református Egyházkerület főgondnoka szervezett – neves előadók mélyítették tudásunkat biznyságot téve saját hitükről, amely mindannyiunk számára példaként is szolgált. Mindenképpen meg kell említeni nevüket itt is: *Prof. Dr. Falus András* akadémikus genetikus, a Semmelweis Egyetem tanára, *Dr. Oláh Róza*, a Kenézy Kórház Gyermekpszichiátriai osztályának főorvosa, *Dr. Horváth Zsolt*, a Debreceni Egyetem Onkológiai Intézetének igazgatója. Előadásukban különösen hangsúlyozták, hogy a tudomány és a hit nem ellentétesek, nagyon is megférnek egymás mellett, s mindezt az általuk művelt és képviselt tudományág révén bizonyították is. Hangsúlyozták azt is, hogy a család és a gyülekezeti közösség mennyire fontos az egészség és a gyógyulás szempontjából. Kiemelést kapott az a hitbeli meggyőződésük, hogy Jézus Krisztus nélkül ma sincs átütő siker a népbetegségnek számító és gyógyíthatatlannak tűnő pszichiátriai és onkológiai betegségek kezelésében.

Dr. Fekete Károly, a Debreceni Hittudományi Egyetem rektora kezdő áhítatában, valamint *Vad Zsigmond* debreceni esperes köszöntőjében szintén a címben foglaltakkal foglalkozott.

A konferenciát *Dr. Imre Sándor* egyetemi docens, tiszántúli főgondnok nyitotta meg. Elmondta, a modern társadalom nem is gondolja, hogy a hitnek milyen fontos szerepe van a gyógyulásban. Jézust éppen a gyógyíthatatlanok keresték meg egykor, és gyógyulást nyertek. Említette egy koreai fiatalember, Paul Yonggi Cho történetét a 20. század második felében, aki Jézust megismerve meggyógyult az orvosok által gyógyíthatatlannak tartott tüdőbetegségéből. Azóta hirdeti Isten Igéjét. Szülői gyülekezetének ma már 700 000 tagja van.

A konferencia nem csak a presbiterek körében, de a gyülekezeti tagok körében is nagy érdeklődést váltott ki. Ez is bizonyítja, hogy mennyire nagy igény van az ilyen alkalmakra, s mennyire szüksé-

gesek is. Vannak olyan református egyházak (pl. Dél-Korea), ahol a presbiterség egyik feltétele az, hogy többéves képzésben részesüljön a jelölt.

A továbbképzések hasznossága elsősorban az ismeretanyag bővítésében és frissítésében, valamint a hitélet elmélyítésében rejlik. De jók ezek az alkalmak arra is, hogy a meglévő közösségek fejlődjenek, és újak alakuljanak.

A konferencia egyik fénypontja volt a Debrecen-Kossuth utcai gyülekezet ifjúságának ének-zenei programja „Hálát adok Uram az életért” címmel. Öröm volt látni – többek szeme könnyes lett a meghatottságtól – ifjaink lelkesedését, mosolygó arcát, amely igaz, őszinte hitbeli meggyőződésüket sugározta. Köszönet illeti őket.

A konferenciát *Dr. Szilágyi Sándor*, a Presbiteri Szövetség főtítkára zárta, aki külön kiemelte a presbiteri továbbképzések fontosságát. A továbbképzés egész ideje alatt Isten közelségét, áldását érezhettük.

Dr. Adorján Erzsébet

Imádság reformáció napján

Kegyelmes Istenünk! Mindenható, Menyyei Atyánk!

Alázattal és hálával a szívünkben állunk meg Előtted. Megköszönjük Neked ezt az emléknapot, amely különösen jelentős számunkra. Arra emlékezünk és azokat a pillanatokat éljük át lélekben, amit hitvalló őseink tettek és megéltek majd 500 évvel ezelőtt. Azért imádkoztak és fáradoztak, hogy minden ember a Veled való kapcsolatát személyesen munkálhassa, Hozzád személyesen szólhasson. Ezt az ügyet annak árán is vállalták, hogy akár életükkel is fizettek érte. Az Isten ügye mindennél fontosabb, lelkiismereti kérdés volt számukra.

Mert te ezt mondtad és mondod ma is: Az én népem lesztek! Csak így lehetünk igazán a Te néped, ha személyesen szólítunk meg, ha közel vagyunk Hozzád.

Istenünk, mi ma Neked hálát adunk, mi ma emlékezünk, de kérünk, hogy alakíts,

formálj, változtass minket is naponta, hogy ne az emberi, bűnös gondolatok irányítsanak, vezessenek, hanem mindig mindenben egyedül a Te bölcsességed és szereteted.

Engedd, hogy egész életünkben a miénk lehessen a reformátorok Írás-ismerete, töretlen hite, ügyszeretete és buzgó lelkülete. Hogy ma láthassuk a jövőt, és reményesgünk legyen a holnap felől.

Istenünk, kérünk, hallgass meg, amikor gyermekeinkért, a fiatalokért, a Téged még egyáltalán vagy alig ismerőkért könyörgünk. Találd meg őket is, és add, hogy ők is megtalálhassanak Téged. Formáló, megújító erőd által könyörülj a családokon, az idősekben, a szenvedőkön, a hajlék nélkül élőkön, a bűnösökön.

Áldó kezed terjeszd ki mindnyájunkra. Krisztus Urunk nevében kérünk. Ámen.

Vinczéné Pálfi Judit
Nagyvárad-Csillagváros

*Reformáció ma***25 tematikus füzet a hitújítás 500. évfordulójáig**

Nagyszerű és gazdag tartalmú sorozattal jelentkezik a reformáció 500. évfordulójának méltó felvezetéseként az EKD (Németországi Protestáns Egyház) Szociális Tudományok Intézete, valamint a Szociális Protestantizmus Alapítvány. A közös kiadványsorozat címe: *Reformation Heute/Reformáció Ma*. Eddig már hat 32 oldalas füzet jelent meg a 2017-ig tervezett huszoneötből. A sorozat célja, hogy a legfontosabb teológiai, közerkölcsei témaköröket a reformátorok felismeréseiből, tanításaiból kiindulva megvilágítsa, s mai hangsúlyait világosan és tömören megismertesse, újra gondoltassa az érdeklődőkkel.

Már hat tematikus füzet – közismert szerzőktől

Az esztétikus kiállítású, olvasásra hivatató füzetekből eddig már hat jelent meg, ilyen témákról: képzés, házasság, reformáció, hivatás, diakónia, kapitalizmus. Szerzőik hazájukban ismert professzorok, tudós férfiak és nők, egyházi és közéleti szakemberek. Köztük van például a korábbi, világszerte ismert és elismert szociáléletikai professzor, *H. Bedford-Strohm*, ma evangélikus püspök, vagy az autóbalesete következtében lemondott, kritikus püspöknő, *Margot Käßmann*, és az EKD Tanácsának elnöke, *Nikolaus Schneider* református lelkész is. 2017-ig a következő témákról kapunk alapos és még olvasható, tömör tájékoztatást: szabadság, család, pénz, liberalizmus, egyetemes papság (minden hívó papi szolgálata), szociális piacgazdaság, szekularizáció, türelem, tolerancia, a nemek viszonya, időskor – öregedés, a gonosz, megigazulás, jogállam, egyenlőség, gondozás, szeretet.

Protestáns miniatűrök – izgalmas témák

Belelapozva az eddigi kiadványokba, ilyen tartalmakkal találkozunk (az egyes füzetek címét nagybetűvel emeljük ki): **KÉPZÉS**: a téma mai aktualitása, a reformátorok képzéseszményei, ezek korszakokon átívelő hatása, az egykori eszmék mai hatása; sok a tennivaló – melyek ezek? **HÁZASSÁG**: Luther házasságfelfogása, a teológiai megigazulás gondolatának szerepe, a házasság hétköznapijai, a feleség szerepe, Luther férjként és családapaként, a protestáns parókia, lelkészotthon, házasság a felvilágosodás és a pietizmus/kegyesség között, házasság-, és családmmodellek a reformációtól máig. **REFORMÁCIÓ**: mi is ez valójában? a hitújítás története, teológiai arculata, kapcsolat az állammal, hivatás-etika és nyitottság a világra, képzés és kultúra, a reformáció világméretű hatásai, bensősége és individualitás, vallásszabadság és emberi jogok, kapitalizmus és szociális

állam, protestáns-zsidó viszony, ökumené, egyházi reformok. **HIVATÁS**: a hivatás Isten „evilágiságának” leképzése, az ember elvilágiasodása, hivatás és „státusz”, társadalmi helyzet, önmagunkkal szembeni igényesség és ennek megvalósítása a köz, mások javára, a hivatás kritikus kategóriaként, a „kommodifizierung” folyamata, azaz az áruvá válás, a „kommercializálódás”, a hivatás válsága és újra felfedezése, önmagunk ajándékba fogadása, a hivatás jövője. **DIAKÓ-**

NIA: a keresztyén szeretetszolgálat, szabadon a felebarát szolgáltatóra, az új szociális rend, világi felsőbbtség, hivatás-etikával és képzetten a szegénység felszámolásáért, a modern szociális állam alapjai és egyesületi lényege, az állami jóléti gondoskodással együttműködésben, vallási segítő akciók, lépések az állam, a piac és a civil társadalom javára. **KAPITALIZMUS**: a reformáció a kapitalizmus útkészítője? a kapitalizmus mint korlátozott piacgazdaság; a „nagy transzformáció” és a protestáns egyházak.

Presbiteri füzetként is hasznosítható

Úgy gondolom, már e rövid vázlatos ismertetés is bőséges okot ad arra, hogy a német protestánsok nagyszerű füzet-sorozatát a kárpát-medencei magyar protestantizmus is megismerje. Igen, ilyen nagyszabású kiadást és terjesztést érdemel a reformáció gazdag szellemi, teológiai, nyelvi, nemzet-tudat formáló, társadalmi, szociális, gazdasági, kulturális öröksége. Akár iskolai füzetekként is, vagy a Reformáció2017 emlékbizottsági honlapra feltöltve, esetleg ökumenikus kiadványként, s el tudom gondolni, *presbiteri felhasználású füzetként* is (például a hívők általános papságáról) szükséges lenne ezeknek az igényes *reformációs miniatűröknek* akár válogatott vagy összefoglaló jellegű magyar megjelenítetése többmillió kárpát-medencei protestáns magyarságunk javára, okulására. Annak tudatosítására, mekkora szellemi-lelki kincsnek vagyunk az örökösei. Ezzel tartozunk Wittenberg, Genf, Zürich evangélikus, református hithőseinek, 500 éves, máig élő, világméretű hatásuknak. De legalább ennyire tudós, elkötelezett, bátor, hitvalló elődeinknek, lelki bajvívóinknak. És nem utolsó sorban önmagunknak is. Csak így lesz reformációi ünnepünk igazán tartalmas, értelmes, hasznos – és a jövőre nézve is gyümölcsöző. A „*semper reformari debet*” – az állandó megújulás történelmi parancsához méltó!

Dr. Békefy Lajos

Elhívás vagy szolgálat?

Fiatal koromban gyakran hallottam: „Isten elhívott erre vagy arra...” Volt, aki elhívásból lett lelkipásztor, ápoló, tanár, sorolhatom.

Mindig némi áhitattal figyeltem az ilyen embereket, hisz én magam sosem tapasztaltam Nagy Elhívást saját életemben.

Csodáltam azokat, akik évről évre, szinte fáradhatatlan testtel-lélekkel végezték mindennapi feladataikat. Bezzeg, ilyen kell legyen az igazi szolgálat, az Isten – szolgálás.

Közben tanultam, diákmunkát vállaltam, igyekeztem részt venni a gyülekezeti életben. Az évek folyamán hozzá jött a takarítás, sütséfőzés gyülekezeti alkalmakra, nyári táborozások.

Amit tudtam, igyekeztem felvállalni, részben szeretetből, részben kötelességérzésből. Hisz ha része vagyok egy közösségnek, akkor nem kívánok pusztán élőködni, részt szeretnék venni a közösségi életben. Vállalni kívánok hozzám illő feladatokat.

Volt, hogy kötelességérzetem hajtott, volt, hogy a szeretet.

Talán Isten mindkettőt felhasználta munkája építésében, minden gyarlóságom ellenére.

A munkának meg soha sincs vége. Mind tudjuk, ha valamit végre sikerült elvégezni, máris ott vár ránk a következő feladat. Függetlenül kedvüinktől, erőnktől, mindig van munka egy gyülekezeti közösségben.

Volt, hogy vágyódtam a Nagy Elhívás után. Ha Isten pontosan megmutatná, hogy mi az én feladatom, sokkal egyszerűbb, áttekinthetőbb lenne életem, jövőképem.

Ehelyett napról napra, hétről hétre, évről évre azt voltam kénytelen felvállalni, ami épp akkor került elélem. Tartalmilag gyakran nem láttam összefüggést az egyik vagy másik feladat közt.

Egy gyülekezet mindennapi életében annyi mozgás létezhet. megszervezni egy gyermekünnepet, karácsonyt, templomtakarítást, beteglátogatást. Mindig van tennivaló és ez egyik feladat hamar követi a másikat. Gyakran nem is számunk rá időt, hogy elcsendesedve visszatekintsünk arra, amit Isten kegyelméből elvégezhetünk mint keresztyén ember vagy mint közösség.

Az elmúlt időben elgondolkodtam azon, hogy mit is jelenthet akkor a szolgálat, azaz, az Istennek szánt szolgálat? Ha nincs Nagy Elhívásom az életben, mégis mit nevezhetek vagy tekinthetek szolgálatnak saját életemben? Szükségem van Nagy Elhívásra ahhoz, hogy lelkiismeretesen vállaljak gyülekezeti feladatokat?

Többször olvastam Nehémiás könyve 3. fejezetét. Itt tulajdonképpen egy munkamenet van leírva. Jeruzsálem falait akarták újra építeni. A fejezetben felsorolást olvasunk. Melyik család milyen részét vállalta a munkálatoknak. Az előtte való fejezetekben csak ennyit olvasunk: „*És megerősíték kezeiket a jóra*” (2,18b). Én ezt úgy értem, hogy eldöntötték: jót cselekednek munkán keresztül.

Nekifognak.

Semmi elhívásról nem olvasunk, kivéve persze Nehémiást, aki ott hagyta ideiglenesen saját mindennapi munkáját hogy elhívását betöltse.

A különböző családok egyszerűen összejöttek, beosztották a munkát és kalákában nekifogtak. S ezzel szolgálatot végeztek gyakorlati fizikai munkával. Konkrétan javították, renoválták a várost. Egyszerre szolgálták Isten és a közösséget. A Nagy Elhívás nem az övéké volt, de lehetőségeikhez mérten mégis végezték az akkor rájuk bízott feladatot.

Jó volt olvasni, látni, hogy a központi kérdés nem a Nagy Elhívásról vagy ennek elmaradásáról szól. Hanem arról, hogy Istent szol-

gálva mily módon tudja az ember felvállalni saját részét a közösségi életben.

Édesanyámmal beszélgetve a témáról, idézte Virág Sándor bibliai fogalmi szókönyvét: „Istennek az Ő országába való elhívása az az isteni kezdet, amely a mi személyes üdvösségünkre vezet. A mennyei hivatás nem semmisítheti meg a földit, hanem elmélyíti azt.”

Ehhez fűződik 1Korintus 1,9: „*Hű az Isten, aki elhívott titeket az Ő Fiával, a mi Urunk Jézus Krisztussal való közösségre.*”

Isten hűsége által vagyunk, akik vagyunk. Krisztusnál kezdődik a szolgáló élet, a szolgálat, az elhívás. Krisztus egész földi élete szolgálat volt, ebbe akarja bekapcsolni a mi mindennapi életünket is.

Ő a mi Megváltónk, példánk, útmutatónk. A Hozzá való tartozás ad távlatot mindennapjaink. Otthon, lelkünkben, munkánkban, szolgálatunkban. Nagy Elhívás tudatával, vagy anélkül.

Van, hogy annyira sok a munka, szinte azt sem tudjuk, hol kezdjük.

Van, hogy olyan kevés még a munka, hogy lebénít a kialakítandónak súlya.

Milyen jó, hogy Teremtő Atyánk nem csak egyénként teremtett és ismer. Milyen jó, hogy közösségre is teremtett minket. Legyen az nagy közösség vagy kicsi. Képzelt, kialakult feladatokkal, vagy épp még mint magvető kis kezdő közösség.

Milyen jó, hogy Nagy Elhívással vagy anélkül mindennapra kapunk feladatot. És ami aznap van ránk bízva, egyben aznap szolgálatunknak tekinthető.

Istennek szentelt élet, szolgáló élet. Minden gondolatunkkal, cselekedetünkkel, imádságunkban, beszédünkben és hallgatásunkban szolgálhatjuk Istent.

Ez a szolgálat nagyon praktikus, gyakorlati. Nem elvont egyházi szavakból áll. Egyszerűen követjük az Úr Jézus által megadott irányt, hisz azt mondja: „*Én vagyok az út...*” (Jn14,6)

A Biblia mondanivalója gyakorlati és eleven. Megerősítheti aznap döntéseinket, fékezhet, ha elhamarkodnánk valamit. Bátoríthat, ha félünk neki kezdeni, csendesíthet, ha gögössé válunk.

Mindez segít abban, hogy szolgáló életet éljünk.

Áldott, szép életet.

Áldott, szép gyülekezeti életet.

Zárom soraim egyik kedvenc énekversemmel:

Csak légy egy kissé áldott csendben,

Magadban békességre lelsz,

Az Úr rendelte kegyelemben

Örök, bölcs célnak megfelelsz!

Ki elválasztá életünk,

Jól tudja, hogy mi kell nekünk.

Zengj hát az Úrnak s járd az utat,

Mit éppen néked Ő adott.

A mennyből gazdag áldást juttat,

S majd Jézus ad szép új napot.

Ki benne bíz és remél,

Az mindörökké Véle él.

Így szolgáljuk Őt és Általa gyülekezetünket, tudva, hogy Ő már elkészítette az utat. Mi meg csak bátran lépkedjünk rajta.

Ma is.

Knolné Tüski Gabi

Szeress és imádkozz!

Most, amikor a különböző médiák jóvoltából egyre többször és több helyről hallunk háborúkról, keresztyénüldözésekről, helyes, ha még inkább megszívleljük Jézus szavait. Egyes vélemények szerint ugyanis ma összehasonlíthatatlanul több keresztyén esik áldozatul, mint a Római Birodalom oroszlánlehető cirkuszai-ban. Persze ennek is megvan a magyarázata, mégpedig azon egyszerű tényszerűség, hogy maga a keresztyénség is – ahogy Jézus előrevetítette – globálissá vált. A keresztyénség elérkezett „a föld

végző határáig” (ApCsel 1,8), így nemcsak az ókori birodalom határain belül, de immár azon túl is – diplomatikusan fogalmazva – egyesek számára veszélyessé, nem kívánatosná vált. A társadalomból történő kiközösítések, meghurcolások, bebörtönzések, kivégzések – adott esetben középkorra emlékeztető lefejezések – jellemzik korunkat. Vagyis több ezren, sőt százezren, esetleg millióan ellenséges közegben élnek. Mindezt a világ hírközlő csatornáikon keresztül hallva, óhatatlanul fölerősödik bennünk az ellenségkép. Különböző emberek, mi több, etnikai és vallási csoportok válnak bennünk valódi ellenséggé, és bizony olykor-olykor tényleges, azaz fizikai veszélyt kívánjuk. Ekkor azonban mi magunk is lelepleződünk – Istennek nyilván ezzel is szándéka van –, hiszen mi is ellenséggé, az ellenség ellenségévé válunk. És ilyenkor eszünkbe kell jusson Jézus hegyi beszédben mondott szava: „Szeressétek ellenségeiteket...” (Mt 4,44). Ez ugyan nem jelenti, nem jelentheti azt, hogy a jogos önvédelemről mint az élet védelméről le kellene mondani – hiszen ebben az egyetlen és tényleges ellenségnek, a Sátánnak engedelmeskednénk, hagyva, hogy elpusztítson –, de azt igen, hogy nekünk is szemléletváltáson kell átmennünk. Jézus arra tanít, s bennünket XXI. századi embereket is, hogy maga az ember sohasem lehet számunkra ellenség – hiszen a Fiú is emberi formát öltött, és az emberért jött el – ugyanis, aki az embert – bármily abszurd, beleértve az ellenséget is – ellenségnek tekinti, az az Isten teremtményét tartja ellenségnek, melynek következménye, hogy Istenel sem tud megbékélni. Föl kell tudni fedezni az ellenségben az

áldozatot, ahogy az Úr is fölfedezte az emberben. Aki gyilkol, maga is áldozat. Aki akár csak egy ember ellenségévé válik, magának is ellensége. Előbb maga is áldozattá lesz, s csak utána lesznek általa mások áldozattá. És ez nem moralizálás! Aki már legyőzött, nem lehet győztes. Ki győzte le? Az, akiről a Biblia azt mondja, hogy „Embergilkos volt kezdettől fogva” (Jn 8,44). Ezért tehát az által vált ellenséggé, hogy maga is áldozat, mégpedig a *sötétség* urának áldozata. Ezért mondja Jézus nyomatékosítva: „Én pedig azt mondom nektek: Szeressétek ellenségeiteket, és imádkozzatok azokért, akik üldöznek titeket...” (Mt 5,44).

Ma a keresztyének – hallva a tragikusabbnál tragikusabb történeteket – világméretű imaláncot alkotnak, konferenciákat szerveznek. (Lásd a Keresztyének Védelmében [In Defense of Christians (IDC)] nevű szervezetet.) Többször is elhangzik a buzdítás: imádkozzunk az üldözöttekért, bebörtönzöttekért, a kivégzés előtt állókért. Mindez helyénvaló, nekünk is meg kell tennünk, nekünk is közben kell járnunk hittestvéreinkért szerető Istenünknel, a történelem Uránál. Az eseményekre nem válaszolhatunk kaini cinikus kérdéssel: „Talán őrizője vagyok én a testvéremnek?” (1Móz 4,9). Könyörögnünk kell! De vajon tudunk-e ugyanolyan együtt érzően imádkozni az ellenségeinkért? Hiszen ők – bármilyen furcsa is – sokkal nagyobb veszedelemben vannak. Azok, akik valóban ke-

resztyének – és erre mártíromságuk különösen is ráteszi a pecsétet –, akik hitükért szenvednek, akik a XXI. század hithősei, már az Úri. Van megváltott életük, van üdvösségük. De mi van azokkal, akik üldözik őket, azokkal, akik még a kárhozottban vannak, azokkal, akik valóban a halál fiai?

Föl kell erősödni fülünkben és szívünkben Jézus szavainak: „imádkozzatok azokért, akik üldöznek titeket...” Tudom, túl nagy feladat ez nekünk, szinte lehetetlen. Az emberi természet tiltakozik, ki akarja vetni magából. És ezt Jézus is tudja. Tudja, emberi erővel nem lehetséges. Minden kísérlet eleve kudarccra van ítélve. Ezért is fejezi be így ezt a részt: „Ti azért legyetek tökéletesek, mint ahogy mennyei Atyátok tökéletes” (Mt 5,48). Mi a sor-

rend? Először szeressük ellenségeinket, hogy aztán tudjunk imádkozni értük. Meg akarjuk változtatni a világot? Meg akarjuk védeni keresztyén testvéreinket? Szeressünk és imádkozzunk, tudva azt is, hogy a világ csak akkor változik jó irányba, ha az üldözők is jó irányba változnak. A szükség nektek újonnan születni nem a kegyeseknek szól, hanem azoknak, akik a bűn miatt még ellenségek, de valóban nem a mi ellenségeink, hanem Isten ellenségei. Legyünk tehát közbenjárók minden emberért! Legfőképpen ellenségeinkért. Imádkozzunk, kérjünk kegyelmet azoknak, akik nem kegyelmeznek, hiszen ez a legtöbb, amit kérhetünk.

Nemesbikk: tanuló presbiterek

A konferencia *Victorné Kardos Erika* Nagytiszteletű Asszony köszöntésével kezdődött.

Szónyi Tamás Esperes úr megnyitójában Pál Apostol Efézusi-akhoz írt levele 4. részének első hat versét olvasta fel és annak magyarázatában hangsúlyozta: gyakoroljuk az alázatosságot, szelídséget és viseljük el egymást.

Egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség, egy az Isten és Atyja mindeneknek.

Bódog Bertalan, Nemesbikk polgármestere szintén köszöntötte a konferenciát, és tájékoztatójában elmondta, hogy a községben 1000 lelket tartanak nyilván. Régen nemes emberek lakták, és innen kapta a nevét. A község nagy többsége református.

Az áhítatot *Kardos Erika* Nagytiszteletű Asszony tartotta.

A 395. dicséret minden versének eléneklésével kezdődött az istentisztelet.

Nagytiszteletű Asszony a Római levél 12,1-8. alapján hirdette az Igét. Igehirdetése előtt elmondta, hogy ezt az igehirdetést ő vendég lelkésznek szánta, mert nem akarta, hogy ő legyen a konferencia központja, de a körülmények alakultak így, mivel több lelkész, akiket felkért erre a feladatra, elfoglaltságra hivatkozva nem vállalta.

Igemagyarázatában elmondta, hogy mi, Isten gyermekei Istentől megajándékozott nagy család vagyunk. Békességünk van Istentől Jézus által. Nem lehet nagyobb ajándék, mint az, hogy bennünket Isten megajándékozott Jézusban. Olyan családnak vagyunk tagjai, melyet Isten Lelke tart össze. Mindnyájunknak meg van a feladata és felelőssége, melyek: az igehirdetés szolgálata, az adakozás szolgálata, szeretetszolgálat és a cselekedetekben megvalósuló hit.

Senki ne akarjon több lenni, vagy kevesebb lenni, mint amire Isten elhívta.

A Nemesbikki Nőszövetség (melynek a Nagytiszteletű Asszony is tagja) szép műsorral emelte a konferencia színvonalát.

Túrmezei Erzsébet: „Ilyen egyszerű” című versét *Kocsisné Kurucz Mária* szavalta el, majd közös énekszámot adtak elő.

Dr. Benke György nyugalmazott lelképásztor, teológiai professzor „A presbitériumok együttműködése az egyházi tisztújításban” címmel tartott előadást.

Elmondta, hogy ez az év a választások éve volt a politikában, amelyből kettőn már túl vagyunk, de egy még hátra van. Egyhá-

zi életünkben is választás lesz, mely hat évenként van. Ne legyen közömbös, hogy kiket választunk. Választásunk az Igére figyelve, és imádságban kérve történjen.

A presbiter feladata, hogy lelki és anyagi sáfára legyen egyházunknak. A gyülekezetekben legyen munkamegosztás. Vegyük

észre a feladatokat. Legyenek foglalkozások, és egyéb alkalmak is az istentiszteleten kívül. Nem elég, hogy várjuk a tagokat, hanem utánuk kell menni. Úgy kell cselekednünk, mint a jó pásztor, hogy az elveszett juhot meg kell találni. Vannak árva gyülekezetek, ahol nincs helyben lelkipásztor.

Majd felolvasta Füle Lajos: „Presbiter” című versét.

A 134. zoltár első versének éneklése következett.

Kovács Gábor, a Miskolc Tetemvári Gyülekezet presbitere tett bizonyosságot megtéréséről. Elmondta, hogy 1998-ban keresztkedett meg reformátusnak, mert fiatalabb korában katolikusként első áldozó volt.

A 90-es évek elején jutott hitre. Miskolcon a Lévay József Gimnáziumban kapott feladatok adtak neki lelki feltöltődést. 15 évvel ezelőtt Isten betegséggel látogatta meg, és az imádság ereje által gyógyult meg.

Dr. Judák Endre beszámolójában a nemrég elhunyt *Mikó László* életútját méltatta.

Felvázolta azt a vezérfonalat, melyben a hitéletünket gyakorolni kell.

Legyünk egységesek a keresztyén életünkben, és a hitünket példaként adjuk át másoknak is. Mivel hitvalló egyház vagyunk, legyünk bátrak hitünket megvallani mindenki előtt.

Hitoktatással kapcsolatosan elmondta, hogy nem közömbös az, hogy a hitoktató pedagógus milyen lelkületű. Aki csak kötelességből és nem hitből oktatja a hittant, az káros lehet a tanuló ifjúságra.

Ezt követően *Juhász Valéria* tájékoztatta a jelenlévőket a csoport beszélgetések helyszínéről és hogy a csoportoknak kik lesznek az előadói.

A konferencia a 392. dicséret eléneklésével fejeződött be.

A gyülekezet tagjai szeretetvendégségre hívták a konferencia résztvevőit.

Imádságos tisztelettel:

Simon István

a dél-borsodi szervezet titkára

Imádkozó, éneklő cigánygyülekezet Kovácsvágáson

A Zempléni Egyházmegye északi vonulatát már a Felvidék induló, gyönyörű tájai jellemzik. A történelmi emlékeink, egykori váraink romjait láthatjuk, melyeket kiránduló turisták és diákok ezrei keresnek fel az év minden idejében. Megragadó a völgyek, dombok, hegyek ölelésében megbújó falvak rendezettsége, szépre, tisztaságra törekvése, látogatókat hívogató virágos utcáival és udvaraival.

A kovácsvágási cigány gyülekezet közössége

Sátoraljaújhelyről elindulva a Ronyva patakocskát is megsejmelve haladhatunk észak-nyugati irányba. Az I. Világháború után ezt az erecskét mutogatták Franciaországban – hamis felvételekkel – hajózható folyónak, a mindent elragadni akaró, egységes tájakat, közösségeket, városokat, de még portákat is kettészelő indulatok. Isten kegyelme és hatalma közel 100 év után kezdte feloldani a gonoszság bilincseit.

Alig 15 km-t utazva Pálháza lesz az a kiemelt közlekedési csomópont, ahonnan egyenesen tovább, a már jól ismert Hollóházáig vagy egy nagyobb kanyarral Göncig juthatunk Telkibányán át, de innen érhetjük el rövid úton Kovácsvágást is. Gyülekezetileg Füzérradvány is innen nyer most lelki gondozást és kap lelkipásztori szolgálatot felelős rendezettséggel, szeretettel.

Kovácsvágásnak mintegy 650 lakosa van. 450 cigány „kisebbséggel”, akiket szintén a 146 fős református közösség lelkipásztora, Nt. *Tóth Tamás* testvérünk gondoz.

Akiknek távolról szemlélve és ifjan is csak ritkán kimozdulva – talán csak térkép e táj, vagy rosszabb esetben fogyasztói közösség a nemzet is –, el sem tudják képzelni, hogy egy magyar református missziói örökséget és látást hordozó lelkipásztor család mennyi lelki, történelmi és kulturális értéket képvisel és közvetít kicsi faluja sajátosan vegyes népe között és felé. Igen, Nt. *Tóth Tamás*ra és kedves feleségére gondolunk, akik 3 szép, tehetséges gyermekükkel együtt örülnek és sírnak ezzel a néppel a lelki és nemzeti megmaradás és feladat útjairól szólva, tanítva és példát adva közöttük, Isten országa keresésére és építésére biztatva őket.

Tamás testvérünk a Sárospataki Református Teológiai Akadémián végezte tanulmányait, gyülekezeti elkötelezettségű látást kapva, ahonnan már korán Bodroghalászra került, majd 3 évig a szerencsi Idősek Otthonában szolgált, mentálhigiénés felkészültséggel is. Ezt a 2 éves sátoraljaújhelyi gyülekezeti és kórház-

missziói szolgálat követte és innen fogadták el feleségével együtt Isten kezéből Kovácsvágást és Füzérradványt. A kieső település nem akadályozta őket abban, hogy a megyén belül és azon messze túl kapcsolatba kerüljenek és legyenek Isten imádkozó és szolgálni kívánó népével, köreivel és megismerkedjenek Presbiteri Szövetségünk és koreai testvéreink egyre szélesedő református cigánymissziójával is.

Nagy ajándék, hogy tiszteletes asszony, aki a Sárospataki Református Gimnázium kiemelkedő felkészültségű matematika és angol nyelvi tanára, maga is rendkívüli örökségek egész nemzedéki láncát őrzi és gyarapítja. Édesapja *prof. dr. Jeney András*, a Miskolci Egyetem matematika tanszékét vezette a közelmúltban történt nyugdíjazásáig, aki korábban a megyei területi szervezetünk elnöke is volt, gyönyörű hitvallásos verseskötetével is megajándékozva gyülekezeteinket. Az ő édesapja, tehát a nagyapa Nt. *Jeney László* lelkipásztor és kedves felesége viszont a háború utáni nagy magyar ébredésnek voltak megszentelt, meghatározó személyiségei és felkészült munkásai. Ennek megfelelően állandó elmarasztalást, hátrátételt és kiszorítottságot szenvedtek el egyházi köreinkben is. Édesanyja viszont, *dr. Korondi Klára*, országosan ismert szemorvos, aki a Keresztény Orvosok Magyarországi Társaságában az észak-magyarországi egységet vezeti és szervezi, sőt Kárpátaljával is ő tartja a közvetlen kapcsolatot. Szolgálatáról, lelki látásairól, a Tál és Kendő keresztény orvosi lapban olvashatunk rendszeresen. Vele/velük a mi Szövetségünknek is szoros, testvéri kapcsolata van.

Nos, a kovácsvágási lelkipásztor család sok más lelkészcsaláddal hasonlóan lesz egy kisebb település életében lelki és értelmi szemet és fület, látást és hallást nyitogató hajszálérré, mely Isten Igéjének, Lelkének szívdobbanását közvetíti népiünk felé.

A testvérgyülekezetek énekes és zenész csoportja Kovácsvágáson

Érthető, hogy a nyitott szívű lelkipásztor és *Choy Young* koreai lelkész-missionárius és családja között, sőt cigány munkatársaival rövidesen szoros kapcsolat formálódott és elkezdődött heti rendszerességgel a közösség-, ill. gyülekezet cigány származású tagjainak hívogatása, látogatása.

A Nt. *Choy Young*gal és feleségével, *Annával* Kovácsvágásra induló munkacsoport a már élő cigánygyülekezeteink több közösségéből toborzódott. Így *Gulyás László és felesége, Aranka* és testvére, *István* Sárospatakról, *Zsiga Zsolt* feleségével, *Erikával*,

Pataki tanévkezdés presbiterekkel

Nagy örömmel olvastunk több híradásban is a Presbiter- és Gyülekezeti Munkás-képző Népfőiskola évnitászáról Sárospatakon. Az eseményre a Teológia imatermében került sor, mely egész falat betöltő gyönyörű orgonájával várja és köszönti a naponkénti és ünnepi alkalomra érkező hallgatókat, diákokat és látogatókat.

Évtizedeken át a mi örökségünkől idegen képek, szobrok, feliratok és berendezések uralták az ősi istentiszteleti termet, mely a mostani időkben az Úr kegyelméből egész sereg világi munkából, hivatásból érkező, egyházi képzésre jelentkező testvérünknek is lelki otthont nyújt.

Hálaadással emlékezünk *dr. Fodorné dr. Nagy Sarolta* egyetemi tanár hivatásunkról, döntéseinkről, választásainkról szóló üzenetet továbbító igehirdetésére és *dr. Füst-Molnár Szilveszter* rektor úr irányító, értékelő és az intézmény életét áttekintő tanévnyitó beszédére.

Az eseményeket *dr. Rácsok Gabriella*, a Teológia docense és rektor-helyettese vezette le, oldott, emelkedett és mégis ünnepi légkört formálva. Jelentős szolgálatot végzett a zenei, liturgiai részek vezetésével nagytiszteletű *Pásztor Gyula* spirituális, lelkes-tanár testvérünk. A fogadalmat tevő diáknevezédek szép lelki, formai felkészítést kaptak most is szolgálatán keresztül. Kiemelkedő esemény volt az anyai ágon magyar származású

Prof. dr. Ferenc Postma holland professzor tiszteletbeli tanári címének átadása. Emlékezetes maradt *dr. Dienes Dénes* professzor úr széles ölelésű és olykor diákosan kedves, fiatalos laudációja, tiszta derűje. Az ünnepezt professzor válasza és kedves felesége – ő is egyházunk teológiai doktora – megnyilatkozása már egészen baráti, családi hangot ütött meg.

A háromszázhetven főt is meghaladó hallgatói létszámon belül külön is nagy örömet jelentett a mintegy harminc népfőiskolai képzésre jelentkező testvérünk, akikben a Kollégium és a gyülekezetek tovább erősödő kapcsolatát is szemléljük. A csoport személyiségbeli, képzettségbeli színessége még inkább kifejezi a felismert, elvállalt gyülekezeti szolgálat közösséget teremtő erejét.

Szabad végül annak is hangot adnunk, hogy mind a teológus, mind a presbiterképzés vonatkozásában szükséges, hogy lelkipásztorok és presbitériumok egyre inkább érezzék a küldő gyülekezet nagy felelősségét, lehetőségét és örömét is. Még mindig érvényes és aktuális biztatás, hogy vegyük birtokba, amit Isten, a történelem Ura a Kollégium örökségében visszaadott nekünk. Éljük át az együtt-munkálkodás ajándékát az új iskolai évben is! Az indulásban és reménységben és majd a hálaadásban is törekedjünk imádkozni és dolgozni!

D. Szabó Dániel

több munkatársukkal egyetemben Tiszakarád-ról és közelebről a sátoraljaújhelyi zenész testvérek, *Bukó László Zsuzsával* és *Tamás* muzsikáló testvéreikkel. Először Sátoraljaújhelyen gyűltünk össze Lászlóéknál, majd imádkozva innen indultunk Kovácsvágásra, ahol a lelkipásztor és szép nagy érdeklődő gyülekezete mindig őszinte örömmel fogadott. A szolgálatokat is mindig közösen végeztük.

Mégis ezen a ponton meg kell állnunk és bevallanunk, hogy ennek a missziói kézkinyújtásnak a folytatásához nem volt elég erőnk. A tiszakarádi, pataki testvérek számára a kilométerek és a mindig javításra szoruló kocsik kiadásai, üzemköltiségei is igen magasra nőttek a 70-80 km-t is elérve oda-vissza, olykor nagyon jeges, havas utakon. Néhány testvérünk súlyosabb megbetegedése is nagy üggyé vált. Így leállva, a helybeli lelkipásztor testvérünket túl korán magára hagytuk, mielőtt a gyülekezet szolgáló közössége megszülethetett volna. Miközben egy más jellegű missziói közösség is munkálkodni kezdett a falu területén.

Ennek az esetünknek nagy tanulsága, hogy komolyan fel kell mérni erőnket hosszú távra is, mielőtt valahol missziói gyülekezetet kezdenénk formálni az Úr nevében. Azóta az induló cigánygyülekezet több tagja a magyar gyülekezetbe is beépült, ill. mi is kapcsolatban maradtunk Tóth Tamás lelkipásztor testvérünkkel.

Éppen a napokban beszéltünk vele a folytatás lehetőségéről, melyet talán heti látogatások helyett havi alkalmakkal kezdenék el, megfelelő támogató forrásokat is keresve.

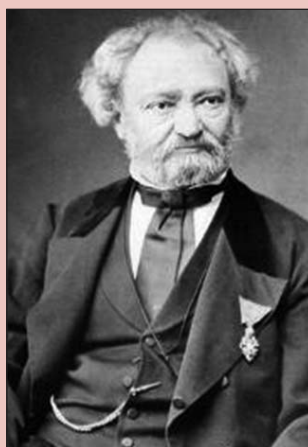
Ahogy hallottuk, a helybeli, kovácsvágási gyülekezet számára nagy ajándék, hogy *Sándor Endre* polgármester úr (aki csak névrokona *dr. Sándor Endre* lelkész úrnak), aki a gyülekezet presbitériumának tagja, elkötelezetten szívén viseli a falu és a gyülekezet életét. A kicsi közösségben az átlagot sokszorosan meghaladóan 140 közmunkás van alkalmazásban, akik a fakitermelésben is foglalkoztatást kaphatnak. Három pályázat kimunkálásá-

Kovácsvágás

ban is igen nagy segítséget jelentett polgármester testvérünk. Hálásak vagyunk Istennek, mert mi magunk is szinte minden gyülekezetünk kapcsán, másutt is tapasztaltuk a polgármesterek érdeklődő, megbecsülő, támogató magatartását.

Mindezeket egybevetve az Úr előtti megalázkodásban, de imádságban és reménységben is vágyunk lelki vezetést nyerni a következő lépésekhez, és az építő együttműködéshez. Ehhez kérjük kedves olvasóink imádkozó segítségét is.

D. Szabó Dániel

A Himnusz zeneszerzőjének vallomása

„Csend van. Ülök és gondolkodok: hát hogy is kellene azt a himnuszot megcsinálni? Elém teszem a szöveget. Olvasom. Megint gondolkodok. És amint így elgondolkozom, eszembe jut az én első mesteremnek a szava, aki Pozsonyban tanított. Azt mondta: Fiam, mikor valami szent zenét

komponálsz, mindig a harangok szava jusson először eszedbe. És ott a szoba csöndességében megzendülnek az én fülemben a pozsonyi harangok. Áhítat száll meg. A kezemet a zongorára teszem és hang-hang után olvad. Egy óra sem telik belé, megvan a Himnusz...” – **Erkel Ferenc**

Sorsok – énekeink háttérében (II.)

Hallelujah!

Énekeskönyvünk egyetlen éneke, melynek eredendően nem volt dallama. Szerzője nem énekek szánta. Kölcsey Ferenc (1790–1838) halála után nyolc évvel álmodott hozzá dallamot a magyarrá lett német Erkel Ferenc. Előadását a pesti

Nemzeti Színházban óriási lelkesedés fogadta. Pillanatok alatt nemzeti szimbólummá vált. Még nyolcvan évnek kellett eltelnie ahhoz, hogy az országgyűlés hivatalosan is azzá nyilvánítsa. Hivatalos alkalmon a Habsburg monarchia idején a „Gott erhalte”-t énekelték, a kommunista tanácsköztársaság idején a „Föl, föl, ti rabjai a földnek” dívott. A Trianon-büntetésnek kellett bekövetkeznie ahhoz, hogy Kölcsey magánimádságából a magyar nép közösségi imája legyen. A kommunista „Fényes Szelek” idején Illyés Gyula és Kodály Zoltán kapott megbízatást arra, hogy szocialista „himnuszt” írjanak. Egyik sem vállalta. Hősök voltak!

Hol keressük Kölcsey imádságának forrását? Még Mária Terézia halála évében, 1780-ban Némethy Sámuel csilizpatasi református prédikátor magyarrá fordította Osterwald hatalmas bibliamagyarázatát. Az „Ároni áldás” végén a magyar prédikátor minden hívő kötelességének nyilvánítja, hogy naponként imádkozzék népéért, melyet minden irányból nagy vészek fenyegettek. Ezt a debreceni kollégiumban is megtartották. Ebben a légkörben élt Kölcsey 6 éves korától 21-ig. Az első versszak minden szava bibliaidézet! Istennek legyen hála, hogy az új magyar országgyűlés ezt felismerve, az Alkotmány élére helyezte!

Kölcsey Ferenc sok nehéz próbát állt ki. Hatévesen meghalt édesapja. 12 éves korában elvesztette édesanyját. Fél szemét nagyanyja tudatlansága miatt veszítette el. Politikai küzdelmek, anyagi és egzisztenciális nehézségek tépázták.

A kommunizmus idején csak némely templomban énekelték. (1971-ben templomrenoválással kapcsolatos püspöklátogatás alkalmával írásban is megtiltották. Műsor keretében a lelkész felesége szóló-

ban elénekelt. A harmadik hangnál már félezer ember harsogta... – Azok is, akik tiltották...) Ez a világ egyetlen „demokratikus” – pontosítsunk! TEOKRATIKUS – himnusza.

Az első versszakot (bibliai idézetek sorát) számtalan félreértés lengi körül.

„Jó kedvvel, bőséggel.” Hány újságban olvastuk szilveszter táján azt, hogy ránk fér egy ki jókedv. A derék újságírók nem tanulták, hogy a „kedv” a „kegy”-elem szóból ered. Ehhez pedig nem pezsög kell, hanem isteni bőséges kegyelem. Teológus firtatta, hogy írhatta a költő, hogy a magyarság megbűnhődte a múltat is, a jövőt is... – Szegény teológus éppen arról a biblikus óráról hiányzott igazolatlanul és helyrehozhatatlanul, amikor a bibliai „Jóbel esztendő” tanították. (Általános rabszolga-felszabadítás, adósság-elengedés. Jubileum, azaz 50. év.) A babiloni fogság idején (hetven esztendő) elméletileg is elmaradt, tehát a rabszolgaság és adósság dupla időn át tartott (Ézsaiás 40). „Védő kar” az egyiptomi rabszolgaságból való szabadításra emlékeztet... A „védő kar” = ZÖROA NÖTÜJÁ. Az Ígéret Földje = Kánaán felé vezető utat mutatja, egyúttal oltalmazza a népet.

Az imát meg kell különböztetni az állami szimbólumtól. (Más a közösségi imádság valamilyen istentiszteleti alkalommal, s más a hangszórózene egy nemzetközi labdarúgó mérkőzésen.) Hajdan a katonák jobb kezükkel a vállukon levő hatlövétű puska szíját fogták. Balkezüket a nadrág varrásához illesztették. Ez volt az „imához!!!” való vigyázás. Dobtáras és ennél modernebb fegyverek tartásához mindkét kéz szükségeltetik. Hangszóróból árad a himnusz. Aki a „vigyázást” utánozza a templomban, nem is tudja, mit csinál. Istentiszteleten imára kulcsolt kézzel imádkozunk Istenhez, népünkért.

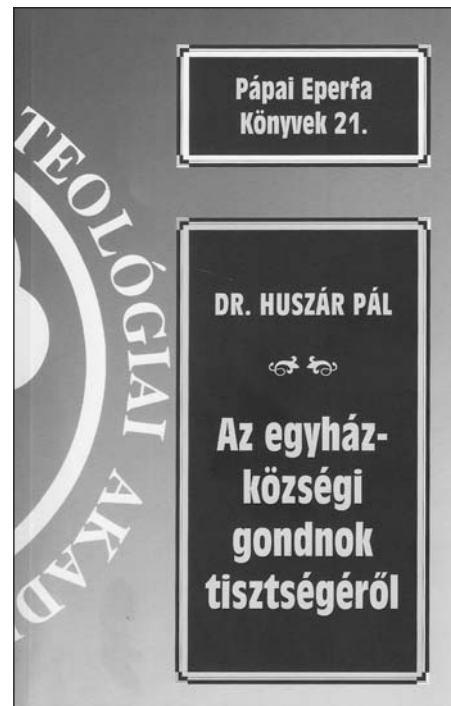
Dr. Papp Vilmos

Kölcsey „hazaí volt, protestáns, a XVI. század magyar költészetének... ismerője és értője: tehát az ő 'hazaíúi bűntudata'-nak még irodalmi tárgyul választása... sem Zrínyi-hatás, hanem a folytonosság által öröklött magyar protestáns világnézet és annak irodalmi gyakorlata.” – Mészöly Gedeon

A presbiter könyvespolcára

Dr. Huszár Pál

Az egyházközségi gondnok tisztségéről

A Dunántúli Református Egyházkerület főgondnoka, Zsinatunk világi elnöke ismét egy kis terjedelmű, de annál értékesebb könyvvel gazdagította egyházunk presbitereinek ismereteit. Az egyházközségi gondnokok feladatait, gondjait és örömeit mindennél szemléletesebben mutatja az a sok kis színes történet, amelyek főként kis gyülekezetekből származnak. Eligazítást ad a könyv a gondnokok választására, a fontosabb elvárásokra, a gondnoki munka biblikus és lankadatlan végzésére, különös tekintettel a lelkipásztor és a gondnok harmonikus együttműködésére, de nem hallgatja el a gyakran felvetődő problémákat, sőt, konfliktusokat sem. Kitér annak is ritkán hallható indoklására, miért zárta ki Zsinatunk nyugdíjas lelkészek beválasztását a presbitériumba, de hangot ad panaszának olyan jelenségek miatt, amikor lelkészeink, egyházkormányzatunk nem tekintik egyenrangú, fontos partnernek a presbitereket, gondnokokat. Minden állásfoglalását bibliai Igével, hitvallásainkból vagy Kálvintól vett idézetekkel támasztja alá. Ajánljuk a könyvet minden egyházközségnek, minden gondnoknak, sőt, minden presbiternek és egyháztagnak is!

A könyv beszerezhető a Kálvin Kiadó útján is.

A keresztyén ember lelki depressziója

Lehet-e depressziós lelkületű a hívő keresztyén ember? Van-e valamilyen specialitása a keresztyének lelki depressziójának, s van-e hatékony megelőzése és gyógyítása ennek az állapotnak? E kérdésekre próbálnak választ, megoldást keresni az alábbi gondolatok.

A lelki depresszió több oldalról megközelíthető fogalom. A depressziós embert egy sajátos lelki állapot, nyomott hangulat, búskomorság jellemzi, olyan hangulatzavar, illetve viselkedészavar, amelynek hátterében bosszankodás és önsajnálát is felfedezhető és ehhez a negatív érzelmi állapothoz általában boldogságihiány is társul. A probléma nem újkeletű, hiszen neves ókori görögök is foglalkoztak a témával: Hippokratész a négy emberi alaptípus közül a melankólikus temperamentummal hozta összefüggésbe, Plutarkhosz szerint pedig a depressziós ember olyanak tartja magát, akit az istenek gyűlölnék és haragjukkal üldöznek. Ez a gondolat pedig korai előképe lehet a keresztyén ember lelki depressziója hátterének.

A depresszió jelentőségét az igen magas előfordulási arány mellett számos következmény támasztja alá. A kimutatások szerint Európa legjelentősebb mentális egészségi problémája, igen nagy betegségterhekkel: a leggyakoribb oka a hosszú ideig tartó betegszabadságnak és fogyatékoságnak, és bizonyítottan emeli más betegségek kockázatát (magas vérnyomás, szívinfarktus, agyvérzés, daganatok). Kialakulásának hátterében biokémiai, genetikai és hormonális hatások igazolhatók. A mai tudományos vélemény a depressziós tünetek között az érdeklődés beszűkülését, az örömtelenséget, az alvászavart, a pszichés tevékenység meglassulását vagy nyugtalanságot, általános testi-lelki gyengeséget, kóros önvádolást, bűntudatot sorol fel, az okokat illetően pedig kiemeli, hogy a depressziós ember hibás válaszokat ad a környezeti tényezőkre és körülményekre és ezeknek a hibás válaszoknak a következményeit pedig nem tudja feldolgozni. Jellemző az örömmre való képesség hiánya, összefoglalóan pedig a depressziót a belső erőtlenség betegségének lehet tartani.

Gyökössy Endre szerint a depresszív személyiség szimpatikus, félénk, visszahúzó, szerény, szolgálatkész és kihasználható. Fél, hogy Énné kell lennie – saját Énjét másba helyezi át. Mindenért magát okolja, nem kezdeményező, csak felel, nem ismeri az „igen”-„nem” határokat.

A keresztyén ember depressziójának a fentiek mellett vannak specialitásai, melyek az egyházi, vallásos közeghez, annak szabályaihoz és hatásaihoz köthetők. A lelki depressziókat ezt a formáját a szakirodalom „*ekkléziogén*” depresszióknak nevezi, melynek lényegét Karl Thomas valláspszichológus így fogalmazza meg: „Az élményfeldolgozásnak olyan zavara, amelyet keresztyén közösségekben egyébként elterjedt szűkös, törvényeskedő, pszeudokeresztyén nevelés okoz.” (Ekklesiogene Neurosis, 1980) Ezekre a közösségekre jellemző a dogmatikus gondolkodás, a tekintélyelv, a megfellebbezhetetlen követelmények és a számonkérés.

A vallás és a lelki egészség kölcsönhatását a kutatók nem egységesen ítélik meg. A legújabb vélemények összegzéseként elmondható, hogy a hit védelmet nyújthat, ill. megszüntethet pszichés funkciózavarokat, előfordul azonban az is, hogy bizonyos vallásosság meglévő zavarok tüneteiként értelmezhető, vagy pedig zavarokat idéz elő. (Németh Dávid: Pasztorálantrópologia, 2012). Arra a kérdésre, hogy lehet-e lelki beteg az élő hitű ke-

resztyén, mind Pálhegyi Ferenc, mind David Seamands egyértelmű igennel válaszol. A depressziós keresztyén fogalmát nagyon szemléletesen adja meg Barth Károly, aki azt mondja: „Mivel Isten mindent megtett értem, azért nekem hálából mindent meg kell tennem.” – De a depressziós számára csak a mondat első fele létezik, tehát a depressziós keresztyén passzív, elméleti, kényelmes, mindent a kegyelemre hárít.

A depressziós keresztyén túlzottan törődik önmagával és nem tudja elfogadni, hogy a keresztyénség nem változtatja meg az alapvető emberi jellemvonásokat. Nyomasztják a régi bűnök, a múlt emlékei és túlzottan aggasztják a jövő várható eseményei: a tegnap lebénítja – a holnap szorongással tölti el. Egyik leggyakoribb kiváltó a „szolgaság lelke”, amikor a keresztyén élet „törvényne” válik és generálja a félelmet, az embernek önmagától és kudarcaitól való félelmét. A jócselekedetekben való indokolatlan megfáradás, a helytelen időbeosztás miatti frusztráció, a próbatételek helytelen értelmezése és a megelégedés hiánya mind elősegítik a depresszió kialakulását. Nagy szerepe van az érzelmeknek, különösen a boldogság hiányának, illetve helytelen keresésének. „A boldogtalan keresztyén fogalma mint olyan, önmagában is ellentmondás, és igen szegényes bizonyosság az evangéliumról” (Martyn Lloyd-Jones). Egységes a vélemény abban, hogy a hit központi szerepet tölt be a keresztyén ember lelki egészségében, melyen belül kulcskérdés a feltámadás-hit. („Ha pedig Krisztus nem támadt fel, akkor üres a mi igehirdetésünk, de üres a ti hitetek is” 1Kor 15,14.)

Mit tehet a keresztyén ember a lelki depresszió elleni védekezésben? Fegyelmelni kell gondolkodását – ki kell kapcsolni az érzelmek és hangulatok irányító szerepét. Mélyíteni kell Istenismeretét és helyes önismeretre kell törekedni, önmagát elfogadni, mert ennek eredménye lehet a helyes kérdések feltevése, melyekre helyes válaszokat lehet adni. Az ima-kérésekben hangsúlyt kell helyezni az önálló Én kérésére, ami segítségre lehet az igen-nem kérdések határozott megválaszolására. A vallásos élet legyen belülről motivált, amely a vallást a legfőbb szükségletnek tekinti, az élet minden területén meghatározó szerepet juttat, mindent ezzel hoz összhangba. A keresztyén vallás így lehet és így legyen az élet elsődleges működési motívuma, ami tevékeny, örömteli életet biztosít. Így válhat a gondolkodásbeli fegyelem és az egészséges önértékelés a Krisztus-hitre alapozott lelki kiegyensúlyozottság, és a lelki egészség táplálójává. („Tudok szűkölködni és tudok bővölködni is, egészen be vagyok avatva mindenbe, jóllakásba és éhezésbe, bővölködéskébe és nélkülözésbe egyaránt. Mindenre van erőm Krisztusban, aki megerősít engem” Fil 4,12-13.)

Egyházunk, gyülekezeteink nem mentesek a lelki depresszió okozta terhektől. Próbáljuk a tüneteket mind magunkon, mind környezetünkben időben felismerni, a megelőzéshez és a hatékony kezeléshez pedig vegyük igénybe a *gazdag gyógyszerkészleteket: a Szentírást, a Zsoltárokat és Dicséreteket és a csodálatos antidepresszívumként használható Heidelbergi Kátét: „...ha baj ér, türelmesek, ha jó dolgunk van, hálásak vagyunk, a jövőre nézve pedig bízunk a mi hűséges Istenünkben és Atyánkban”* (HK 28). Az Isten kegyelméért való hálaadás így folytatódhat az aktív, szolgáló, örömeinkben gazdag, lelki depresszióknak ellenálló keresztyén életformában.

Dr. Velkey László professzor úr éttermi katedrája (III.)

Ha a föld jó, s a napfény beragyogja, akkor ott ki fog zöldülni a fű. Én egész csoportunk nevében felajánlom nagyra becsült vendégeinknek, hogy ők köszönjék meg, értékeljék, vagy kommentálják ezt a nagyszerű előadást. Kapjon választ ez az üzenet. Hölgyeim és Uraim, itt a mikrofon, zöldelljen ki a fű! A terem vibráló várakozással telt meg, de egy-két percig senki nem mozdult. Akkor hirtelen innen is, onnan is – jelzésem nélkül – kedves fiatalok álltak fel, s jöttek a mikrofonhoz. Valaki még egy gitárt is hozott, gyönyörűen hangzott az ének, betöltötte az egész éttermet, és mind a szíveket. Az ének elhangzása után professzor úr is felállt, és odament az ifjú éneklő csoporthoz, és ezt mondta nekik: „menjete haza, és köszönjétek meg Istennek és szüleiteknek, hogy neveltek, és tanítottak arra a szeretetre, melyről Pál apostol beszél.” Felszabadult, őszinte légkör töltötte be az egész termet.

Hosszú együttlét után búcsúztunk a hazainduló vendégektől, külön is az orvos-csoporttól, és professzor úrtól, aki még megvárta az ajtóban a később induló énekeseket, és még egyszer szeretettel köszöntötte őket. Végül a terem egyre üresebb lett, de szívünk egyre inkább megtelt örömmel, hálaadással, és azokkal az érzésekkel, melyeket ilyenkor csak a felszolgáló és a szolgáló életek kapnak ajándékba.

(A szerző 32 évig volt kizárva az egyházi szolgálatból.)

P.s. Ha hosszú évek után újból meglátogatom az akkor még nagyon fiatal, induló, de ma már vezetői, igazgatói beosztásban levő munkatársaimat, és elmegyek az éttermet is megnézni, különös érzés fog el. Ha tele van, s ha üresen áll, templommá minősül nekem újra minden, s hálás szívvel emlékezem: itt ismételtelen velünk volt az Isten.

Dr. h.c. Szabó Dániel

*Forrás: Bethesda Gyermekkórház,
dr. Velkey György igazgató titkársága*

Isten veletek

Mikó László

Figyeljetek életük végére!

Vasárnap reggelként a templomajtóban szoktam állni, és köszöntöm az érkezőket. Augusztus 24-én Laci bátyám felesége, Judit asszony egyedül érkezett. Egyenesen hozzám lépett és csak annyit közölt, hogy Laci bátyánk az éjszaka hazament Megváltójához. Csendben megöleltük egymást, és ő bement a templomba, mint az elmúlt évtizedek alatt oly sokszor, leült, és részt vett a gyülekezet közösségében az istentiszteleten. A gyülekezet közösségében, de immár egyedül. S ez már ezután mindig így lesz. Fájdalmában mindannyian osztozunk.

Eszembe jutottak régi emlékek. Még diák voltam – annak is már közel ötven éve – még Dr. Joó Sándor volt a Pasaréten a lelkipásztor, s egy jellegzetes házaspár egy sérült gyermekkel kézen fogva érkezett mindig az istentiszteletre. Nevüket tudtam ugyan, de akkor még az a tizenhárom év, ami köztünk volt, nekem több, mint fél életet jelentett, így nem is kerültünk akkor közelebbi kapcsolatba.

Első igazán személyes találkozásunkra a Presbiteri Szövetség kapcsán került sor. Talán 2000-ben történhetett, hogy egyszer felhívott, hogy szeretne velem személyesen beszélgetni. Korábban sosem beszélgettünk, így meglepett a kérése. A cégünk irodájában ültünk le egy este, és ő elmondta, hogy a Presbiteri Szövetség közelgő tisztújításán engem is szeretnének jelölni. Akkor sejtelmem sem volt, hogy honnan jött ez a gondolata. Azóta, közelről megismerve őt, tudom, hogy ő mindent mennyei Urával beszélt meg, rá hallgatott, és Őt nagyon szerette.

Ahol Isten Igéje szólt, ott ő örömmel részt vett, hangfelvételt készített, azt másolta, osztotta mindenfelé. Akkor volt igazán boldog, ha bizonyosságot tehetett, Isten Igéjét szólhatta akár személyes beszélgetésben, akár nagy, sok száz fős hallgatóság előtt.

Szerelmese volt a lelki énekeknek. Hozta ezt még a Bethánia CE-hez kötődő fiatal-ságából. Apósának, Czákó Jenőnek kánon-

jait különösen szívesen tanította és vezényelte konferenciákon, csendesnapokon. Erős, tiszta hangján biztosan tudta vezetni a bátortalankodó gyülekezetet is.

Idők folyamán megtudtam, hogy az Újpest-Belsővárosi Gyülekezet az ő lelki otthona. Presbiteri szolgálata, imaközössége, sokféle szervezési feladata ehhez a gyülekezethez kötötte, s az, hogy máshol is megfordult Igét hallgatni, az csak kielégíthet-

len lelki étvágyát bizonyította.

Amíg egészsége engedte, naponta bejárt a Presbiteri Szövetségbe, részt vett a Presbiter folyóirat szerkesztő bizottsága munkájában, konferenciák, csendesnapok szervezésében. Különösen is szívügye volt az erdélyi reformátusság, ahonnan családjának gyökerei eredeztek. A legutóbbi tisztújításig a

missziói titkári feladatkört töltötte be a Presbiteri Szövetségben.

Az utóbbi két évtizedben életünk egy másik közös szálon is futott, ugyanis Laci bátyánk alapító, és tevékeny tagja volt a Biblia Szövetségnek is, ahol az Észak-Pesti körzetet vezette. A BSz közgyűlésén találkoztam vele utoljára, idén május elsején. Többféle betegség terhét hordozva is boldog volt, hogy adott neki Isten erőt, hogy még egyszer együtt dicsőítse teremtő Urát az általa annyira szeretett hívők közösségében.

Így őrzöm emlékét, és kívánom, hogy mindannyian úgy őrizzük őt emlékünkből, mint aki nagyon szeretette Megváltóját, és Krisztus testét, a szentek gyülekezetét!

A református Bibliaolvasó kalauz szerint a napokban olvasott Igével zárom visszaemlékezésemet:

Ne feledkezetek meg vezetőitekről, akik az Isten igéjét hirdették nektek. Figyeljetek életük végére, és kövesséteket hitüket!

Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz (Zsid 13,7-8).

Ámen.

Dr. Viczián Miklós

Isten veletek

Uhri Imre

Halála nekünk veszteség, neki célba érkezés

Három évtizeden át együtt dolgoztunk a Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskolán. Bár különböző tanszéken tevékenykedtünk, gyakran találkoztunk és beszélget-

tünk, nemcsak a kari értekezletek és egyéb rendezvények előtt és után, hanem kötetlen körülmények között is. Számomra nem derült ki rögtön, hogy Imre hívó testvérem, de „gyanús” volt, mert soha nem szidott senkit (ez rendkívül szokatlan a munkahelyeken), a munkáját pontosan és lelkiismeretesen végezte, a féltékenységből fakadó mellőzéseket, amikben néha része volt, türelmesen viselte, a diákjai pedig szerették. „Megbízható és szelíd ember” – ez volt róla az általános vélemény. Azt ritkán emle-

gették – pedig mindenki tudta –, hogy a hallássérültek pedagógiájának ő az egyik legjobb szakembere hazánkban. Soha nem dicsekedett, hanem szolgált. Így végezte bibliaterjesztő munkáját is a Gedeon Társaságban – hűségesen. A hűség jellemezte házastársi kapcsolatát is több mint öt évtizeden át.

Ezek után nem lepett meg, amikor Pálúr László egyszer azt mondta róla: „Ő volt az első lelkigondozóm a Baross téri gyülekezetben.” Nem sokkal ez után feleségével együtt átjöttek hozzánk, Pasarétre. Ez a lépés természetesnek tűnt, sőt az is, hogy rövid időn belül presbiterré választották, és ő lett gyülekezetünk főgondnoka. Nagy szükség volt az ő nyugalomra és bölcsességére a lelkészkeresés nehéz időszakában. Lelkész-jelölt meghallgatására két ízben kísérhettem el. Egyik utunk éppen Nagyvarsányba vitt, *Horváth Géza* akkori gyülekezetébe.

Bizonyos, hogy Imre szolgálata nem ért véget, csak földi élete. A mennyei lakoma Ura – sejtésem szerint – így szól hozzá: „Jól van, jó és hű szolgálóm, a kevésen hű voltál, sokat bízok rád ezután” (Mt 25,21).

Pálhegyi Ferenc

Emlékezés egy GEDEONITÁRA, aki ISTEN katonája volt

17 évvel ezelőtt egy istentisztelet után szólított meg Uhri Imre, hogy nincs-e kedvem közéjük állni a Gedeon Társaságba. Én igent mondtam, csak később döbbsenem rá, hogy mit is vállaltam. Isten adta ezt a szolgálatot? De Isten Imrén keresztül megoldotta ezt a gondomat. Imre kedvesen, lelkiismeretesen, nagy hozzáértéssel vezetett be a szolgálatba, amely aztán nagy örömet szerzett nekem. Az az empátia, ami benne volt, nagyon sokat segített a kezdetekben, és nem csak nekem, hanem minden új belépőnek, mert szívügye volt, hogy mindenki jól érezze magát, és jól végezze a szolgálatot. Mindig felhívta a figyelmet a szabályok fontosságára és betartására, mert csak így lehet hatékonyan végezni a feladatunkat.

Nagyon fog hiányozni a lelkiismeretes és pontos munkája a pénzügyekkel és a raktározással kapcsolatban. Mikor már fogyott az ereje, még az utód betanítására is volt gondja. A vidéki csoportokat is patronálta,

tartotta velük a napi kapcsolatot, és ellátta őket tanácsokkal. Amikor külföldi testvérek jöttek, az ő problémájukat is Imre kezelte, hogy ne legyen semmi gond, időt és fáradságot nem kímélve.

Mindenki szerette őt, kedvességéért, szeretetéért, lelkiismeretességéért és precizitásáért. Minden problémával lehetett hozzá fordulni, nem utasított el senkit, mindig segített.

Nagyon fog hiányozni, mint szolgatárs, mint barát, mint testvér a Krisztusban.

Hálát adok Istennek, hogy együtt szolgálhattam vele, és hiszem, hogy barátok is voltunk, nem csak szolgatársak. Ezért búcsúzom nehéz szívvel, de tudom, hogy ő jó helyen van.

Azt mondta Jézus: Én vagyok a feltámasztás és az élet, aki hisz énbennem, ha meghal is él. (Ján 11,25)

A Gedeoniták nevében:

Lőrincz Lajos

A Nagyberegi Református Líceum története (III.)

1993–2013 – Történelmi visszatekintés

Az 1993/94-es tanév. Az első fecskék

A felvételi vizsgákat augusztus végén tartottuk az új állami iskolában. Érkeztek a diákok Kárpátalja minden szögletéből, Técsőtől Ungvárig. Matematikából, magyarból, bibliaismeretből és egyházi énekből kellett a jelentkezőknek tudásukat bizonyítani. 21 diákot tartottunk megfelelőnek a jelentkezők közül, velük indult a Nagyberegi Középiskola speciális osztálya, így szólt a hivatalos megnevezésünk. Belső, saját megnevezésünk a Nagyberegi Református Gimnázium volt.

Délelőtt az állami iskolában tanultunk, szilenciumra is oda mentünk vissza mindaddig, amíg saját otthonunk és szállásunk el nem készült a régi iskolában. Saját fészünk kialakításában bőven kivettük a részünket, délután takarítottunk, meszeltünk, örömmel, nagy lelkesedéssel, mint tavasszal a fecskék. Közben ismerkedtünk egymással: két fiú jött Beregszászból, *Bereczky Nándor és Lőrincz Attila*, Nagyberegről *Béres Ödi, Béres Laci és Káli Zsolt*, Asztélyból *Pál Attila*, Barkasról *György András*, Beregújfaluból *Molnár Zsolt és Tóth Zoli*, Haláborból *Bíró Erika és Gergely Szabolcs*, Badalóból *Botos Kati*, Nagypaládról *Csipkés Attila és Samók Kati*, Szőlősgyuláról *Hevesi Tibi és Oroszi Miklós*, Nevetlenfaluból *Kádár Éva*, Técsőről *Csoba Tímea*, Szürtéről *Katkó Laci*, Nagydobronyól *Misák Zoli*, Borzsováról *Barkalaj Valér*. *Homoki Tibi* másodéven jött hozzánk. Az indulás évében tehát a Nagyberegi Középiskola adott osztálytermet a református gimnáziumi osztálynak, és a helyi tantestület tagjai tanítottak. Az igazgató *Baran Judit* volt, néhai *Szamorovszky Erzsébet* tanította a matematikát, *Bacsó Ti-vadar* a fizikát, *Lőrincz Malvin* a kémiát és biológiát, *Máté Margit* a történelmet, *Táncsinecz Valéria* az ukránt, *Glibkó Vilma* a földrajzot, *Szamorovszky József* a számítástechnikát, *Géczi Tihamér* a tornát, *Szabó Anna* osztályfőnök-jómagam a magyart és angolt, *Gulácsy Lajos* az egyháztörténetet, *néhai Oroszi Pál* a bibliaismeretet, *Horkay László* az egyházi zenét oktatta. A hatósági hivatalos elismerés, engedélyezés nehéz

(Folyt. a 22. oldalon)

(Folyt. a 21. oldalról)

munkáját *Bacsó Tivadar*, *Orosz Ildikó* tanárok végezték sok más neves és névtelen jószándékú emberrel együtt. A hivatalos engedélyezésre mégis sokáig várni kellett.

Bibliaórára szívesen jártunk *Szántó János* tiszteletes úrhoz a parókiára. Ott még a kolhoziroda működött, a parókiából csak két kis helyiséget kapott vissza addig az egyház. A pártállamban kinevezett huszas-tanács kormányozta az egyházat, a presbitérium csak később alakult újjá. A huszas-tanács akkori elnöke *Füzesi Sándor* bácsi volt, majd *Mester András* bácsi. A templomba járó nagyberegiek láthatóan örültek nekünk. A fiatalok furcsa népségnek tartottak, ahol lehetett, belénk kötöttek, az ablakot megdobálták, a lányokat zaklatták, aztán lassan megszoktak minket.

A régi iskolaépületben, a mai líceumban kialakított kollégiumi szállás elkészültéig a faluban, családotknál laktunk, az állami iskolában tanultunk, és ott is étkeztünk naponta háromszor. Mindennapos áramszünet nehezítette az esti utcai közlekedést, majd a késő estébe nyúló tanulást gyertyafény-nél, lámpás mellett. (Folytatjuk)

Pándy-Szekeres Anna

a Nagyberegai Református Líceum alapító tanára, első igazgatója

PRESBITER

a Magyar Református Presbiteri Szövetség hivatalos időszaki kiadványa. Megjelenik ez évben hat alkalommal. A szerkesztőbizottság tagjai: *Apostagi Zoltán*, *Dr. Kelemenné Farkas Márta*, *Dr. Kis Domokos Dániel*, *Kövespataki László*, *Mikó László*, *Dr. Papp Vilmos*, *Dr. Ritoók Zsigmond*, *Vácsi Gábor*, *Dr. Viczián Miklós*. Felelős szerkesztő és képszerkesztő: *Dr. PhD Békefy Lajos*. Felelős kiadó: *Dr. h.c. Szabó Dániel*. Tördelés: *Heckmann Tamás*. Szerkesztőség: Magyar Református Presbiteri Szövetség Irodája, 1092 Bp., Ráday u. 28. Tel./fax: 476-3211. E-mail címünk: szovetseg@presbiter.hu. A lap a fenti címen írásban vagy telefonon is megrendelhető. Az egyéni előfizetési díj belföldre évi 2700 Ft, Európa országába 4500 Ft, a tengerentúlról 5000 Ft. Az előfizetési díj csekken fizethető: „Magyar Református Presbiteri Szövetség 11705008-20416641”, Budapest; személyesen is befizethető Szövetségünk Irodájában. *Lapunk fenntartását szolgáló adományait is köszönettel fogadjuk a Kárpát-medence református gyülekezetei és presbitériumai nevében!* Készítette a Prime Print Kft. Felelős vezető: a Kft. igazgatója. Kéziratot nem őrünk meg és nem küldünk vissza!

ISSN 2061-4632 (nyomtatott), ISSN 2061-4640 (online)

Szövetségünk honlapjának címe:

www.presbiter.hu

A megjelent cikkek nem feltétlenül egyeznek meg a szerkesztőbizottság véleményével!

Egy példány ára: 450 Ft

ÖKO-reformáció

Isten szereti, óvja a vizeket – és mi?

A víz több mint H₂O

Jól tudta ezt a szentíró, amikor a Biblia első lapján olyan találóan és gyönyörűen írta: amikor a föld még kietlen és pusztaság volt, a mélység fölött sötétség honolt, de már „*Isten Lelke lebegett a vizek fölött*” (1Móz 1,2). Amikor az ősanyag formátlanul kavargott, Isten Lelke jelen volt a roppant folyamatokban, hogy formát, alakot adjon az anyagnak. Még nem volt kialakult mai „földkép”, de a Lélek már erőteljes gyengédséggel a megtartás, a szabályozottság, az élettáplálás irányába terelte a vizeket. Ellenértben a mai víztékozlással, pazarlással, *Isten Lelke a vízmegtartás erejeként működött*. Elohimnak, Istennek rúahja, Lelke volt jelen akkor is, amikor falként állt meg a nádtenger, a Vörös tenger vize, s Izrael fiai szárazon mentek át közepén (1Móz 14,22). Amikor pedig Isten megkönyörült Nóén és utódain, Ő vetett véget a pusztító özönvíznek. Urunk is mennyire szerette és becsülte a víz értékét, valóságos aqua sacra, szent víz lett általa a Jordán vize is. Keresztelő János vízkereszttségével megszentelte a folyó vizét. Az egyben a jézusi küldetés tiszta megnyilatkozási helyévé lett, amikor elhangzott a mennyei szó: „*Te vagy az én szeretett Fiam, benned gyönyörködöm*” (Mk 1,11). És aztán mennyi jelet adott arról, hogy a víz anyagi valósága mellett spirituális, lelki rangot is kapott érintése által. Valóban több a víz, mint H₂O, hiszen az lett a kereszttség tiszta eleme. A Jákob kútjánál történtek nyomán azt mondhatjuk: az élő víz, az élet forrása jelentését és jelentőségét is megkapta a víz – Jézus által. A samáriai

asszony nem véletlenül kérte. „*Uram, add nekem azt a vizet*” (Ján 4,13). Így lett a víz egyenértékű az étellel. Jézus kortársai, az esszénusok így intették a népet: „Tiszteljétek az élet vizét, s minden vizet a Földön, az álló, a folyó és a felfakadó forrásvizet, meg az áldott esőcseppeket...”. Assisi Ferenc még nővérünkről, a vízről beszélt. És mi lett mára az Isten Szentleke által megszelídített, megáldott vízből, s a neki kijáró tiszteletből? Márpedig az alapvető összefüggés megmaradt: a víz élet – s aki a vizet tiszteli, védi, oltalmazza, az az életet védi, oltalmazza!

A vízrombolás döbbenetes adatai

Ma nemcsak a klímaváltozás okozta hatalmas áradások, cunamik jelentik a csapást az emberiség számára, hanem az emberi vízrombolás drámai jelenségei is. A felelőtlen ember bűnös és tapintatlan úrhatnomsága ezernyi sebet üt vizeinkben. Az USA-ban évente 40 millió tonna mérge kerül a vizekbe. A középkorban azt, aki megmérgezte a kutakat vagy vízforrásokat, felakasztották, elégették. Ma világszerte 2 milliárd ember szenved, sorvad vízhiány miatt. A kiszáradás következtében évente 2 millióan halnak meg, ez naponta 27 ezer embert jelent. Főként gyermekek aszalódnak össze, vesznek el ivóvíz nélkül. A víz némely helyen értékesebb, mint az arany. Az ENSZ előző főtitkára, *Buthros Ghali* már 1999-ben kijelentette: „*A 21. században a háborúk a víz-*

forrásokért folynak

majd”. Mára a zöldellő, szépséges Adria és a kék-lő Északi tenger jó része biológiailag haldoklik. Folyóinkban már szinte lehetetlen a fürdőzés. Sok víz megy pocsékba a háztartásokban is. Ahol jószerivel a csapokból már nem lehet ivóvizet fogyasztani. A washingtoni toxikológus kutató, *Thea Colborn* kimutatta: a kémiai mérgező anyagok a vizekben oly’ mértékben vannak jelen, hogy már a magzatvizet sem kémélik. Döbbenetes adatai szerint a vízzel „elfogyasztott” kémiai szennyező anyagok kö-

(Folyt. a 24. oldalon)

SZÖVETSÉGÜNK ÉLETÉBŐL...

Július

7-én készítette elő előző lapszámunkat a PRESBITER szerkesztő bizottsága.

10. és 13. között Erdélyben, Sepsiszentgyörgyön, a Generális Konvent kihe-lyezett ülésén Szövetségünk részéről *dr. Imre Sándor* és *Véres Sándor* elnök-ségi tag vett részt.

10-én elnöki vezetőképző konferencia volt Budapesten az egyházmegyei területi elnökök, ill. helyetteseik részvételével, melyet *dr. Szilágyi Sándor* főtitkár vezetett.

11. és 13. között került megrendezésre Szövetségünk 19. Kárpát-medencei Konferenciája Budapesten, *Mindennapi kenyere* címmel.

Augusztus

7-én a Budapest-Fasori Református Egyházközség altemplomában helyezték örök nyugalomra *dr. Ladányi Sándor* professzor úr, a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kara tanárának hamvait. A búcsúztatáson Szövetségünket *dr. Szilágyi Sándor* főtitkár képviselte.

20. és 24. között Balatonszemesen, a BalatonNET Nemzetközi Evangéliumi

Találkozón Szövetségünket *dr. h.c. Szabó Dániel* elnök képviselte.

23-án a Tiszántúli Egyházkerület presbiteri konferenciát tartott *Egészség és gyógyulás Jézus közelében* címmel. Az alkalomról lapunk más helyén részletes beszámolót közlünk.

24-én elhunyt Mikó László testvérünk, Szövetségünk korábbi missziói titkára és elnökségi tagja.

29-30-án Kolozsvárott, a Bethlen Kata Diakóniai Központban került megrendezésre az Erdélyi és a Királyhágó-melléki Református Egyházkerületek presbiteri szövetségeinek első közös konferenciája. Az alkalom fő témája: „*A presbiteri tisztségről*”. Anyaországi szövetségünket *dr. h.c. Szabó Dániel* elnök és *dr. Szilágyi Sándor* főtitkár, valamint a békési egyházmegyei területi szervezet küldöttsége – *dr. Tóth János* elnök vezetésével – képviselte.

Szeptember

6-án Alsónémedin, a Délpesti Egyházmegye presbiteri konferenciája keretében tartotta soron következő képzési alkalmát Szövetségünk délpesti egyházmegyei területi szervezete. Szövetségünket *dr. Szilágyi Sándor* főtitkár, *dr. Sza-*

bó Károly területi elnök és *Váczi Gábor* szövetségi titkár képviselte. Az alkalomról lapunk más helyén részletes beszámolót közlünk.

9-én tartotta ülését Szövetségünk eseti jogi bizottsága Budapesten. Az ülésen a szövetségi közhasznúság kérdése és a tisztújítás, valamint az Alapszabály szükséges módosításai kerültek megvitatásra.

Ugyanezen napon *iff. Dr. Hafenscher Károly*val, a Reformációi Emlékbizottság miniszteri biztosával folytatott megbeszélést lapunk felelős szerkesztője, *Dr. PhD Békefy Lajos*. Az emlékbizottság honlapjára felkerült az a presbitereknek és érdeklődőknek szánt kis füzet, ami hat levélben mutatja be Kálvin életét és teológiáját (<http://reformacio2017.hu/olvasmanyok/publikaciok/>). A füzet a Presbiteri Szövetség, a Barankovics Alapítvány és a KDNP Protestáns Műhelye közös kiadásában jelent meg 2009-ben.

12-én az Újpest-Belsővárosi Egyházközség templomában volt *Mikó László* testvérünk gyász-istentisztelete. Szövetségünk részéről *dr. Viczián Miklós* missziói titkár búcsúztatta az elhunytat.

14-én Nemesbikken tartotta presbiterképzési alkalmát Szövetségünk dél-borsodi egyházmegyei területi szervezete, melyen – többek között – *dr. Judák Endre* presbiterképzési titkárunk is szolgált.

15-én készítette elő jelen lapszámunkat a PRESBITER szerkesztő bizottsága.

21-23-án a nagyváradai Partiumi Egyetemen tartotta lelkésztoábbképzőjét a Királyhágó-melléki Ref. Egyházkerület. Az alkalmon lapunk felelős szerkesztője is tartott előadást „*A pénz uralja a világot – de ki uralja a pénzt?*” címmel. Találkozott és a szerkesztőségek közötti együttműködésről beszélgetett a *Harangszó* c. egyházkerületi gyülekezeti lap szerkesztőbizottsági tagjával, *Visky István* lelkésszel.

Evangélikus testvérünk lapunkról

„Járandóságát”, ahogy a lapot egymás között kedvesen hívni szoktuk, mindig szinte még aznap, hogy megkapta, elolvassa, és vagy személyesen, vagy telefonon mindjárt érdemben reagál is rá.

Most, a nyári távollét miatt levélben jelentkezett, ennek következtében idézhetjük az ide vonatkozó részt:

„*Mindig nagy örömet szerez velem, most különösen annyi szívet-lelket melengető cikk volt benne, hogy Pósa Lajos versétől kezdve volt min érzékenyültnöm. Nem beszélve arról, hogy az én generációm, meg még az utánam következők is az ő meséjén nőttünk fel.*

A lengyelországi Protestáns találkozóról én már az Evangélikus Életből a rákövetkező héten értesültem. Jól esett, hogy a reformátusok is beszámoltak erről. Köszönöm a Tisza Istvánról írottakat is.”

Ezúton is köszönjük *Lászik Mária*nak, az Újpesti Evangélikus Egyházközség oszlopos tagjának lapunk értékelését és lelkes terjesztését.

A következő lapszámomban megjelentetni kívánt írásait a szerkesztőbizottság következő ülésének időpontjáig, **2014. november 10-ig** kérjük megküldeni Szövetségünk bármely elérhetőségére.

Váczi Gábor

(Folyt. a 22. oldalról)

ÖKO-reformáció

Isten szereti, óvja a vizeket...

vetkezében a férfiak spermiumtermelése az elmúlt 50 évben világszinten a felére csökkent! Vannak tengeri és édesvízi állatok, melyek termékenysége végveszélybe került a tengerek szennyezettsége révén. A teremtett világ valóban sóvárogva várja az Isten fiainak, s ma így is mondhatjuk: az emberséges és vízvédő embereknek a megjelenését!

Gyakorolt vízvédő etikát a Parlamenttől az otthonokig!

A különböző nemzetek, így hazánk igen fontos vízgazdálkodási és vízvédelmi törvényei mellett van valami, ami mindannyiunk számára kötelező kell(ene) legyen, amivel valamit mindnyájan tudunk tenni, nem is keveset a vizek, a fontos vitae-k, azaz az élet forrásai védelmére. *Ez a gyakorlati/gyakorolt és személyes vízvédő etika.* Olyan tettek, melyek nem kerülnek pénzbe, de milliókat lehet megtakarítani segítségükkel. Az „aqua-etika” lényege, hogy mindenki tegyen valamit vizeink jövőjéért. *Helmut Kohl* volt német kancellár mondta jó 20 éve: „A politikusok a következő választásig terveznek. Az igazi államférfiak a következő generációért hoznak döntéseket”. Valahogy így, igen. A kímélő vízfogyasztás napi lehetőségünk Parlamenttől az otthonokig: hogy ne csepegtessen a csapunk éjjel-nappal, ne csordogáljon a víz a WC-ben, hogy ne eresszük tele a kádat minden reggel vagy este, s ne úgy mosogassunk, hogy folyjék folyamatosan a csapvíz. És lehetőleg vízfogyasztást kímélő mosógépünk, mosogatógépünk legyen. Ahol kerül erre, saját vízfogyasztás-mérővel kontrolláljuk magunkat. Meg használtsuk eleinkhez hasonlóan az esővizet tárolókban, ahonnan kertet lehet locsolni. És persze ügyeljünk a hulladékok, a szemét helyes eltakarítására, hogy azzal se terheljük, szennyezzük a vízforrásokat. Az OHÜ.hu hasznos tanácsokat és akciókat

közül e tekintetben is honlapján. Milyen kellemes és szép, amikor nagyvárosainkban egyre több szökőkút jelenik meg, hogy megtörje a városi monotonitást, s a

felszökő víz énekes vagy önmaga csobogását produkáló, esetleg megvilágított játékos vízsugaraival üdíti fel a forróságban kókadózókat.

Víz kultúra – ima vizeinkért

Ez a vízi kultúra tehát mérhető lélektani hatással jár. S az élővíz ugyanígy – fogyasztva, mértékletesen használva még felüdült. Németország „zöld lelkiismerete”, *Franz Alt* öko-újságíró, protestáns teológus írja: „*Van látomásom arról, hogy majd a folyókban unokáink újra fürödhetnek, a patakokban újra kristálytisztá víz csobog. De ehhez új viszonyulás kell a vízhez, ami nem csak ökológiai és gazdasági okok miatt szükséges, hanem a jövő biztonságáért és békéjéért is. A jó és előrelátó vízgazdálkodási politika és egyéni víz-etika, felelősség a vízért igazából békeetika és békettet!*”

Ez az öko-reformáció mélyebb tartalma és célja. Mert Isten és Jézus Krisztus szerette és szereti, oltalmazta és védelmezni akarja ma is a vizeket. Szentleke még itt lebeg a vizek felett. Azt akarja, amit a Biblia záró oldalán újra olvasunk: „*Aki akarja, vegye az élet vizét ingyen*” (Jel 22,17). Mi pedig kérjük bizalommal: *Mindennapi tiszta vizünket add meg nekünk ma és holnap!* Aki imádkozik a vizek élő és éltető erejéért, az az életért imádkozik. És éppen az ima által másképpen fog viszonyulni is hozzá. Akiért, amiért ugyanis tudunk imádkozni, azzal felelősen bánunk. A vízvédelmi etikus cselekvésnek az első lépése – az ima. A napi ima a vizek mindenórás védelméért és megmaradásáért, helyes és felelős vízgazdálkodásunkért. *Legyen ez idei reformációi ünnepünk egyik fontos kérése: „Tégy engem, Uram, vizeid felelős védelmezőjévé és hálás használójává!”*

Dr. Békefy Lajos

Wittenberg

Október utolsó napja már.

A látóhatár

fénylő napkelte ígér:

„Az igaz ember hitből él...”

Az a korszakváltó hajnal
megajándékozta a világot:
Szöveget és kalapácsot
adott egy szerzetes kezébe.

...Amíg a vártemplomhoz ér:
„az igaz ember pedig hitből él...”
– suttogja, még csak önmagának,
de az egész világnak
szól attól kezdve az üzenet,
a kapura kiszögeezett hitvallása
sok éjszakának...

A kinyitott szent Bibliának
fölsimert igazsága beszél:
„Az igaz ember hitből él!”

...mert fáj a Szél
azon a kora reggelen,
nem maradt többé rejtelem,
hogy Isten szereti a világot,
önmaga adott váltságot érte
Fia halála által!
S mert Ő mindent megfizetett,
azért nem lehet elveszett
senki, aki hisz Benne!
Hisz, szeret és remél...
„Az igaz ember hitből él!”

Lukátsi Vilma

